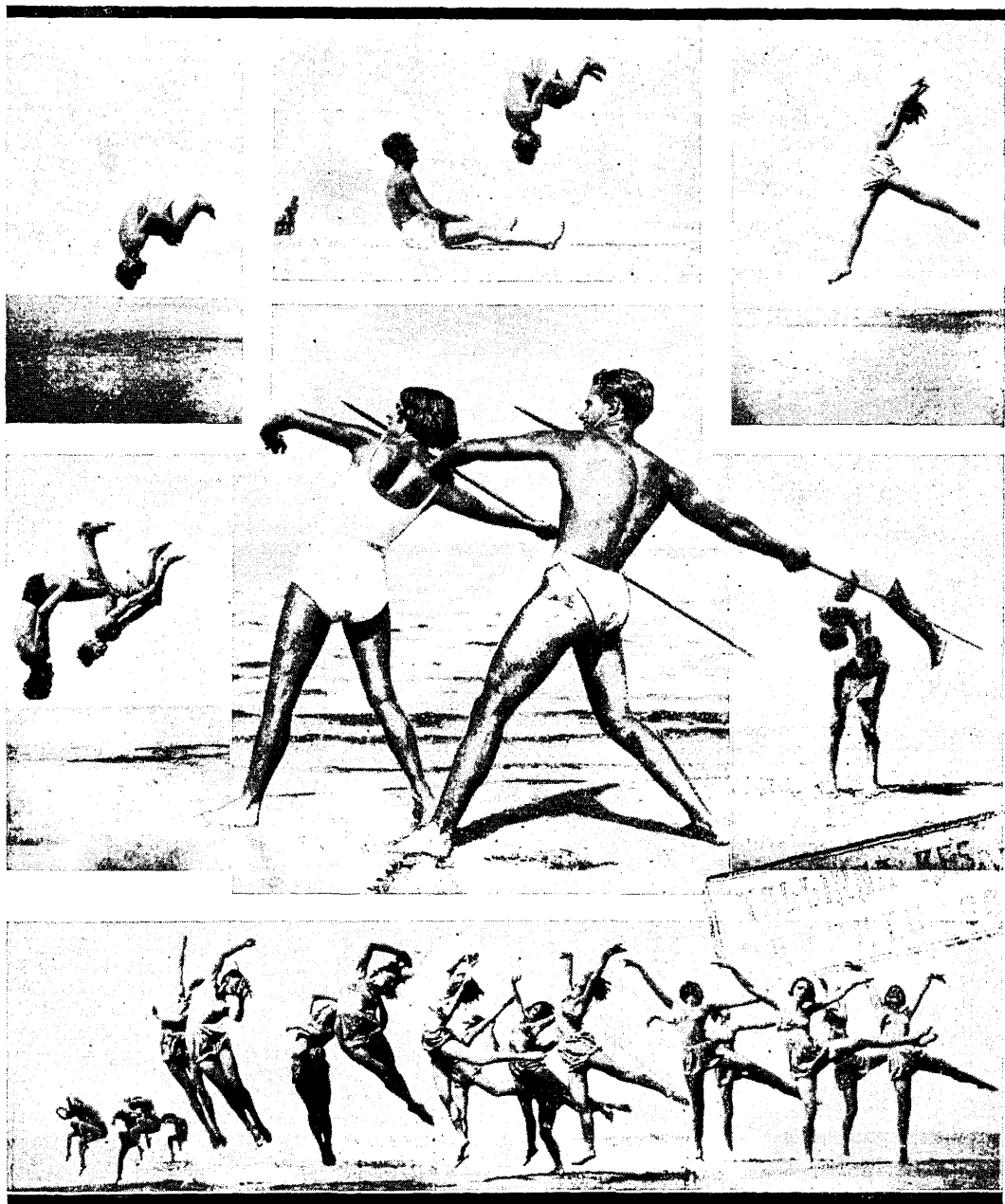

EESTI NOORUS

Kehakultuuri erinumber.

Fotod: A. Paluvere

Nr. 8/9 — 1932

August / September

IV aastakäik

SISU: Mõni sõna mõisteist — E. Idla. Mida andis L. A. olümpia Eestile — Sportlane. Karl Kornel 50 a. Caesar, kuhu, kuhu juhid sa oma leegionid? — R. Iher. Tühi koht — E. Idla. Noorus Tšehhoslovakias — Magda Remmelgas. Suurimait võimlemispidustusilt — M. A. ÜENU T.V.I. suvematkult — Fern. Alev. Tähelepanuvääriv tunnustus — F. Alev. Matkamuljeid — Elmo Eilor. ÜENU noori spordiväljal — R. Oolep. Sport Tallinna osakonnas — Nrs. Rootsi külalistega külas — A. J. Tipi — H. A. Herman Hasenbuš † Minejaile Soome. Noorte päevi. Kuulu- tusi, pilte.

Mõni sõna mõisteist.

Olen kestvalt asjaomas ringkonnis püüdnud tähelepanu juhtida segadusile, mis meil valitsemas kehakultuuri valdkonnas mõistete alal.

Kui sageli ei kuule meie mõisteid nagu: sport, kehaline kasvatus, kehakultuur jne. kus ja kunas neid aga tarvitada, sellest puudub laiemais ringkonnas arusaamine.

Toome siinkohal skeemi kehakultuuri avaldusvormidest, mis möödunud aastal eesti võimlemisõpetajate seltsi vastavas komisjonis väljatöötatud ja üldisele tarvitusele peaks võetama, kuna

ta kooskõlastatud rahvusvaheliste mõistetega ja uurimistööde tulemusiga sel alal.

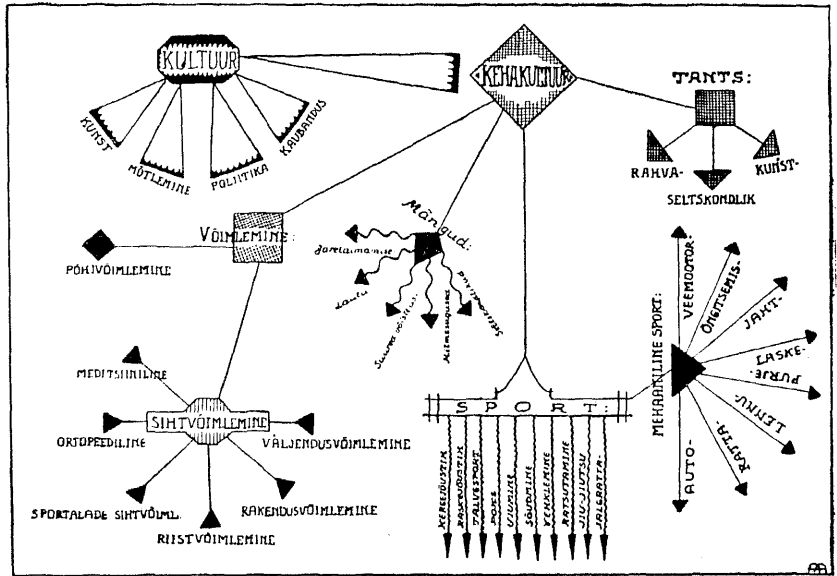
Täieline paabeli segadus valitseb aga mõisteist nagu: „Olümpia mängud“, „olümpiaad“, „olümpia“ jne.

Kuna sellest ju amsterdami olümpia puhul korduvalt juttu tegin, tol korral aga mahti polnud seda lähema vaatluse alla võtta ajakirjanduses, rõõmustab mind ülikooli kaaslane Hans Zeidleri (D. pl. võiml. ja spordi õpetaja Leipzgis) vastav käsitlus kuukirjas: „Die Leibesübungen“. Selle järele tähendavad mõisted nagu:

1. olümpia mängud
2. olümpiaad
3. olümpia

järgmist:

1. Olümpia mängud. Sõna võime käsitada kaheksa tähenduses. Olümpia mängudeks võime nimetada kõiki olümpia mänge, mis kunagi korraldatud. Nii siis mängud 776 a. enne Kr. kuni 393 p. Kr. ja uued mängud alates 1896 kuni 1932. Kuid ka Los Angelesis korraldatud olümpia mänge võime nimetada nii, kuna see pidustus või suurvõistlus koosneb paljudest üksik-

ja mitmevõistlusist mitmel alal. Õigem aga on: „Los-Angelesi olümpia.“

2. Olümpiaad on eriti palju leidnud vale käsitlust kuna tavaliselt nimetatakse meil „Los-Angelesi olümpiaad“. Tegelikult võiks aga tarvitada ainult „Los-Angelesi olümpia mängud“.

Olümpiaadiks selle vastu nimetati vanas Hellas kahe olümpia või olümpia mängude vahelist vaheaega (4 a.).

Meie ajakirjanduses leidub nende mõistete väärkäsitust üleliia palju. Kolleegi Zeidleri järele pole õige kui Leipziger N. Nachrichten nr. 101 kirjutab: „Tuleb XI olümpiaad Berliini?“ Ei ta ei tule, sest seda ajajärku elab maailm üle 1936-40 vahel Berlinis leiab aset XI olümpia. Nii seisab olümpia kom. teadaandes. „See korraldati rahvusvahelise olümpia komitee poolt 25—30 maini IX olümpiaadi 3. aastal.“

Ameeriklased käsivad mõistet õieti: Nende poolt talve mänguds puhul Lake Placid'is välja antud kirjarmargil seisab: „United States Postage III olympic winter games.“

3. Olümpia mõiste oleks siis: „Los-Angelesi olümpia“, „Amsterdami olümpia“ jne.

Loodan, et need mõisted noorte poolt õiget käsitlust leiavad.

Tallinnas
17. aug. 1932. a.

Ernst Idla

Mida andis Los-Angelesi olümpia Eestile?

Los Angelesi mängudele elas Eesti kaasa omapäraselt pinevalt, millise pinevuse manas esile eeskätt ajakirjandus, nähes spordis rahvuskuisimust. Arkasid senised spordile käe-galööjadki, keda olid lõplikult tüüdnud meie spordiliidud, nõukogud jt. keerulised ja bürokraatlikud asutused.

Olime ju jäänud ükskõikseks, kuna ajakirjanduski viimasel ajal spordialal end toitis vaid ahtate sõnumite toomisega või bagajärgede loeteluga.

Ja siis äkki: mobiliseeriti toimetajad, reporterid, karrikaturistid ja jooksupoisidki. Löödi lahinguid nagu neid pole löödud varem. See olümpiaaegne ajakirjanduse aktsioon avastas ja ründas mõningaidki puudusi meie spordiliikumises.

Prægused olümpiamängud näitasid väga selgesti, et kavakindla treeninguta ja põhjaliku kestva ettevalmistusega ühtki sportlast võistlusele saata ei saa. Meil aga puudus üks kui teine.

Peasüüdlasena neis puudusis majniti meie olümpia komiteed.

Vaadeldes viimast ja ta funktsioone selgub:

Olümpia komitee koosneb tunnustatud seltskonna- ja riigitegelasist. Ta ülesanne peab olema sportlaste ettevalmistamine ja ettevalmistustööde finantseerimine.

Senise kokkuleppe kohaselt komitee ja Eesti Sp. liidu vahel oli finantseerimiseks olümpia komitee, kuna tegelik sportlaste ettevalmistus oli usaldatud Eesti Sp. Keskliidule.

Komitee oli seega vaba otsekoheseist tehnilisist, sageli kuni piasijuni ulatavaist ettevalmistustöist, milline moodus näis hää lahendus ning toimus vastuvõetavana kuni amsterdami mängudeni. Polnud ju põhjust nõuda meie nimekamajalt tegejasilt isiklikku olümpia võistluste ettevalmistustööde juhtimist, mis pealegi oleks põhjendand üleareuseid kulusid.

Tugeades kokkuleppele oli ka Los Angelesi võistlusile ettev. töö usaldatud E. Sp. Keskliidu ja tema kaudu üksikutele eriliitudele.

Siin olj viga, milles süüdi olümpia komitee kuid veel enam õhkkond meie Sp. Keskliidus.

Muidugi oleks komitee, kui finantseerija pidand aegsall kontrollima usaldatavaid liite, kuid olukord nüüd oli arendand juba liiga kaugele ega tulnud asjal lähedal seisjale olümpia komitee eitav otsus esitajate saatmises suugu üllatusena.

Liitudes aga piirdus tegelik ettevalmistamine vaid n. n. olümpia normide kindlaks määramisega. Isegi nji tähtsale võistlusele nagu seda oli neljakmaavõistlus Stockholmis, puudus igasugune ettevalmistus. Oieti kogu olümpia ettevalmistamine oli usaldatud Sp. Keskliidu poolt eriliitudele ja need omakord andsid selle ülesande seltsidele.

Kujunend olukorda oieti hinnates tegi komitee saatmise suhtes julge ja kaugele ulatava tähtsusega eitava otsuse.

Sellele seltsis veel ajakirjanduse kaaluv aktsioon, mille terav ois seekord paratamatult oli sihitud olümpia komiteele, mida aga vaatamata sellele võib õigusega nimetada eesti sp. liikumise päästeaktsiooniks.

Võib ju olümpia komitee otsusele vaielda poolt ja vastu, kuid üks on selge: peaks olema aeg ja peaks olema põhjused kõige selle korvaidamiseks, mis aastajd lämmatand meie tahtejõulisema sportliselt organiseerund laiema massi ja noorpõlve huvi kehakultuurile.

Ajakirjanduse „päästeaktsioonile“ järgnend olümpia k-e esimesi samme tuleb kõigiti tervitada, kuna siit peale ei kuulu olümpia mängudele ettevalmistamine enam E. Spordi Keskliidu ülesannetesse, vaid olümpia komitee juure moodustatud autoriteetne koopteerimisõigusega alakomitee (Anderkop, Tõnson, Tammer) asub juhtima berliinj mängude ettevalmistusi juba käesoleval sügisel otsekohes. o. 4 a. varem kui seda tegi E. Sp. Kesklit Los Angelesi mängude puhul.

Seega on ajakirjanduse „pääste aktsioon“ meie annud „päästekomitee“, kellel ei puudu side alati valvel oleva sportpressegaga.

Kui ajakirjandus oma aktsioonis peasüüdlasena märkis olümpia komitee, siis lubatagu mul siiskj sijnkohal veidji peatuda ka Eesti Sp. Keskliidu (ja alluvate eriliitude) tegevuse juures.

Juba aastaid on võitund tähelepanna E. Sp. Keskliidu ringkonnis erilist vaenu igasugusele sportlikule aktiivsusele, eriti aga ÜENÜ ümber kogund maanoorpõlve vastu (ometi on edukate soome sportlaste pere oma parima juurekasvu ja vere saanud maalt). Seda aktiivsust on püütund lämmatada valitud ja valimata abinõudega. Nji murti oma ajal pead, kuidas tõkestada tol ajal kehakultuuri sihtkapitali aktiivsust mänguväljade võrgu arendamisel jne.

Leitigi põhjus: Kehakultuurilise liikumise arendamisega seotud ülesanded: ujulate ja mänguväljade võrk, kursuste korraldamine (aga olümpia ettevalmistus?) peaksid kuuluma E. Sp. Kl. kui kõrgema ja täidesaatva võimu kompetentsi.

Soovitud sihi saavutamiseks teostati ebaseaduslik võte. Mõõdamines asemikude kogust, kelle kompetentsi kuulub põhikirja järgi esitajate valimine Kehak. Sihtkapitali Valitsusse, valis liidu juhatus sinna vaid oma mõtteosalisi, et võtta üle Kehakult. Sihtk. Valitsuse ülesanded ja ka — summad.

Saavutanud sihi, leitj, et ÜENÜ-je lähedalseisva folleagee inspektorj, hiljem teadusliku sekretäri isjk poje Valitsusele nagu öeldi „poliitilisil põhjusil“ vastuvõetav ja vabastati ta ammetist.

Maal oli kehakultuurilise liikumise ja spordivaimustus vajbumas. Suuremat aktiivsust näitasid siin Kaitseleit ja ÜENÜ.

Eriti ei meeldind liidule ÜENÜ ajakohane sportlik aktiivsus ning püüti seda taltsutada

Noorte sõber Karl Kornel 50 a.

Karl Korneli 50 a. süüripäeva jälgis kogu seltskond, meie ajakirjandus ja pea kõik meie eriajakirjadki nähtava häameelega. Sest mida pole juubilär kõik juhtival olnud: ajakirjanik, sõjaväelane, ühistegelane, kaitseliidu ülem, kaubandusminister, riigikogu liige, kooliõpetaja, seltskonnatöölane, ajalehehoimeataja, juhataja, eesti esindaja — ja jälle

oisast peale — ikka igale alale midagi.

Tervitame jubilaari siinkohal ka kui sooja südamega noorsootöötajast.

Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse 10. a. mälestamine pidi 1929. aastal saama eriti suurejooneline. Külalisi ja pidujasi oli palju tulemas peopäevale nii kodu- kui ka välismaalt.

Ent ootamata löi pidustusile sisse pikne — Rootsi kuninga näol, kes tuli ja läks Eestist just meie pidustuste algpäeval. Loomulikult kattis see päiksevarjutus kogu meie pidustuse ega jätkand noorte jaoks enam inimesi, ajakirjanikke, ajalehe ruumi.

Vast veidi hiljem avastas „Revaler Bote“ meie juubeli väljaande: kümme aastat noorpõlve“ kui huvitava ja väärtusliku teose. Ning haaras siis hiljem raamatul sarvist ka „Postimehe“ kaudu teravsilma Karl Kornel. Avastas ja tegi unustuse teatud määral taantjärele hääks. Tuli ja jäigi meie perre.

Tervitame jubilaari siinkohal kui ÜENÜ Kultuurnõukogu algatajaid ja esimesi liikmeid ning abiesimeest, kelle vastutulelikkust ja sooja südant ÜENÜ ja „Eesti Noorus“ väga saageli on kasutand ja loodab edaspidigi kasutada kaua. Jõudu kaasa!

igasugu abinõudega, kuna kardeti siitkandist ühingu haaranist. Vastupidi sellele, et seda maa ja linnade noorema generatsiooni kehakultuurilist huvi ajada arendada ja toetada, püüti taile igapäev raskendada, organiseerimist, liitumist, esitust jne. Kuigi ÜENÜ pole kunagi taotlend võimuhaaramist, vaid meie sportlastes huvides oma liikmetele nõudnud teiste seltsidega üheväärseid suodustusi.

Keskliit koormas end negatiivse, spordiliikumisele vaenulise tööga, ning selle asemel, et laia massi, eriti nooremast generatsioonist, haarata kehakultuurilisele liikumisele on Keskliit suure osa oma energiast kulutand selle raskendamisele, milliste üksikasjade üleslugemine siin viiks pikale.

Asjatu ja tagajärgetu vastutöötamisega ÜE NÜ-le sumbutati vaid meie nooremapõlve kehakultuurilist huvi, ega antud aega midagi positiivset asemele. Pjrduti omaette tasapisi noomitsemisega ametliku maski taga, mis on viinud meid nii kaugemale, et suur osa meie kehakultuuri ja spordi alal tegutsevaid organisatsioone on jäänud liitumata ega registreeri keegi nende tegevust ega saavutusi. Paljudki loolustandvad jõud võivad jääda nii meie sportlasele liikumisele kaduma, tänu meie spordielu juhtiva aparadi bürokraatiale.

Ent toetus jagataks Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsuselt ohttrasti — lõviosas müüduki Eesti Sp. Keskljuidule — böro kulude katteks ja spordilehe väljaandmiseks.

Nii on meil siis spordielu arendamise asemel spordi keskliit, ja kehakultuurilise vajmustuse asemel spordileht, mis muutund vaid spordisõnumite toojaks, milliseid ajalehed toovad mitu korda värskemalt.

Kõdunevad ja söödustuvad staadionid ja provintsi mänguväljad ning iseloomustav on et Sp. Keskliit pole käesoleval s. o. „olümpia suvel“ kordagi koos olund.

Kokkuvõttes põeb meie spordiline liikumine bürokraatlikkuse väikeste (siskliste) vesivõutamate ja hegemoonia harrastuste all.

Kõneldakse võimu haaramistest. Kui ühejt

poolt vaimuta ja väsiind tegelased hojavad ja toetavad kitsapiirilist spordi bürokraatiat ja teisalt elujõulised organisatsioonid nõuavad avaramat horitsontti spordiliikumisele — ei saa seda nimetada võimuhaaramiseks. Nõutakse vaid korda majas ning endale teistega üheväärseid eluõigusi ja tegevusvõimalusi meie kehakultuurilise liikumise nimel.

Vajame tõiseks tööks ühtmeelt, et spordiliikumist vija lajemale rahvuslikule alusele. et ta jälle ulataks paistma kaugemalegi ning tutvustaks eesti nime üle kodumaa piiride nagu see toimus Klumbergt, Lossmanni, Tammeri, Neulandi, Pütsepa jt. ajal kogu rahva toetusel.

Ajakirjanduse „päästeakttsiooniga“ on organiseerund sportlaste ja ka noorsoo laiemates kihtides jälle tärkamas usk enda võimeteesse ja ärkamas kestev huvi spordi vastu.

Olümpia komitee on loonud päästekomitee, kelle vastu on meil täieline usaldus.

Tänu ajakirjanduse rünnakule ja olümpia komitee kirele tegutsemisele on tekkimas jälle õhkkond, kus seltskonna ja sportlaste vastastikusel koostööl võib võrsuda ka suur-sportlasi, kui meie rahva kõige laiematesse kihtidesse juhitud kehakultuuri harrastusi kroonivaid tulemusi.

Lõpuks on olümpia komitee otsusega sääsetud kaks miljonit senti hädavajalisk raha eeltoode algamiseks Berliini olümpiale.

Tahame loota, et Los Angelesi olümpia nii Eestile enam on annud kui mängudest osavõtu puhul mõne nejjandama või viendama koha omamine. Tahame loota et ajakirjandus suudab ka edaspidi jälgida kajne erapooletusega meie kehakultuurilisk arengut ja eesti noorsoo kehakultuurilisk üritusi.

Usume, et ajakirjandus üheväärselt häätahtlik on kõigile kehakultuuri ajal tegutsevaile organisatsioonidele lubades meile üheõiguslisk käsitust vaatamata organisatsiooni kuuluvusele või usulisele ehk poliitilisele ilmele.

Selles lootuses algame ettevalmistustöid berliini olümpiale.

Tartlane.

Cæsar, kuhu juhid sa oma leegionid?

Mõni sõnakene protestvormis, kui soovitakse, siis diskussiooni korras. Rich. Iher.

Avaldame käesoleva Richard Iher'i kirjutise vaidluse korras.

Kuna autori vaated maanoorte kehalise ja vaimlise kasvatuses vahekorra tõhukuse võitja ja vägagi omapärased, pöördusime vastuvaidluseks sportlase-kirjaniku Al. Antsoni kui mõlema ala elava kehatuse poole, oma seisukoha avaldamiseks, mille toome alama. Arvame, et see seisukoht üldjoontes ka meie noorsoo enamuse (ei miskit linna ega

maad) tõekspidamisi tabab. R. I. on l. a. E. Nooruses teemil: „Minu kodu 1940“ väljakuulutatud kirjatööde võitluse võitja, ÜENÜ Sõmerpalu osak. juhatuses liige. Töö ilmus l. a. E. N. 5 ja 6 numbrites. (Pildil autor). Toimetus.

Juba mõni aeg tagasi puutus silma mingi erilaadne murrangiline kodumaa juurorg:is ÜENÜ-s. Sündis suurele ühisperele järsku juht kui mesjas, milline end läbi kõigi tõkete peatselt hakkas eile murdma. Avastati sport kui sarnane kogu oma õiljusel, oma suurejoonelisuses.

Eubajin endale tolles kohe näha hädahoitu ja teatavamääralt väärsummu, ning mu was-taw jeremiaad ilmiski läinud a. „EN-s“ nr. 4.

Ent kõige selle nimel, mis vahapääl sündind, tahan küsida nüüd: On siin tegemist tõesti mingi erisuunaga või lihtsalt sportliktoimkonna ühe mõõdamineva agarusperioodiga? Mida tahetakse saavutada sellega, et sportima pannakse — peaaegu koguni sunnitakse — terve ÜENÜ? Kas on eriti vajalikud nood tavalised, igapäevased tagajärjed, mida annud on n.n. ringkonnawõitlused, või loodetakse kaudu noide kord siiski jõuda sensatsioon-tulemusteni? Wõi on kõik see — see pooljundisport waid lihtne sarnastele soow anda ligimehe lihastele külluses kõik see hää (?), mida ta ise ei taha, või ei oska tahta!

Kunagi minewikus on lausutud see: andke jumalale jumala oma, ent keisrile keisri oja. Ent nüüd, ja juht nüüd ma ei saa aru, mis mõte on küll asjul nagu ringkonnad ja nendes teostatavad võitlused. Mis mõte on tol, et üks harilik maanoor, kelle füüsiliselt külharki raske tööpäew algab hommikul vähemalt kell 5 ja lõpeb õhtul alles ehk kell — 21, et too

maanoor mingi kinnisidee ajel pannakse jooksema võitlusmaid, pilduma igasuguseid kuule ja kettaid ning hüplema nuiaga ja ilma üle walge hüppelati? — Inimene, kellel rind kõrgelt kumer, paled täis päikest ja põldudeterwiist ning lihased raske tööga woolitud sihteks ja wastupidawaks, see inimene kawatsetakse järsku liüa — spordirüütliks!

Palun, öeldagu mulle, mis mõte sel on! On too kõnesolew maanoor füüsiliselt weelgi wähe arenend wõi on karta, et tema igapäewane töö puhta spordita edaspidi ei juuda säilitada olemasolewat küllast terwisliisust? Wõi loodetakse lõpuks kaswatada mingit professionaalsportlaste eriklassi noisi, kel õnn wõi õnnetus on kuuluda maaosakommissse ja sääl juures äsjaletud spordiringkonnissse?

Olgu minugi päraht motiivid millised tahes, ent usun, et asi igal juhusel seisab p ä ä p ä ä l. See on kui preislaste rünnak poola koridorile, et tormatakse, tormatakse kuni äkki leitakse ründeala olewat siirdund üle koridori oma teritooriumile ja ülmas tegewuswaimustuses seda lõhkuma hakatakse, mis oma kätega ehita-

Sinnanoorile — noile, kel aimugi pole tollest füüsilisest tuleproowist, millise igal aastal üle elama peawad maanoored oma kodumullal, noile kas wõi sundmäärusega tehke mõõdapääsmatuks sportimine. Ja sääl ehk wiimane on oma õigel kohalgi. Aga maale — jumaluke! — maale tulla sellega! Ja weel nii päälkäiwalt!

Kas siis tõesti kahju pole wõtta waejelt maanoorelt noodki wähejed tunnid, mis tal üle jääwad nädalapikkusest paratamatust rühmamisest? Ta nad oma suures ohwimeeles ja süütus usalduses lasseb wõttagi, wõtta samaks füüsiliseks tööks nagu kogu muu ajagi. Ent kas see ainult on õiglane? Kas need, kes tos kurbnaljakas staadionikires näewad ainult hinge ja ihu-õnnistust, kas need inimesed teawad ka, millise tuima arusaamatusega suhtuwad nende spordijoowastuses (wiis!) noored säarastesse asjadesse nagu ajaleht, ajakiri, raamat, nagu laul, muusika, lawakunst, nagu kunst, nagu seltskondline ning ühiskondline elu, enesekaswatus (a propos! kehakultuur eksisteerub ju oma hülgestaadiumis), jeesmine intelligents, waimline tafakaal, püüehiline terwis? —

Waatke, te saadate oma noored spordiwäljule, ent nad tulewad säält ja iga uue päewaga suurendawad wabasurejate tõhusat arwu, kuna neile

ju midagi pole antud, millega täita oma tühja ja ajahajaget aju *) Ja kui teised siiski ei julge tülukese tinakuuliga läbi puurida oma kapi- tuleerund pääd, nad jäävad otse kui korjused ellu, olles mõimetud mõidujooksuks tol Suurel Areenil ja ruineerituna waid asjatult raiskawad maapinna kalleid aardeid.

On pea igast kõnelewaft suust wäljund kae- bus, et me noorsool puudub wõitlusind, elu- jõud, tugewus, teotsemiswõime jne. jne. Ometi sellest siis mõelge, kuidas neid taas saawutada talle, ent ärge ajage ja ärge mee l i t a g e teda n.n. kehakultuuri kergeile ja riskantseile (wai- mukultuuri arwel) harrastusile!

Ärge arwake, et tolle uue suuna elulijusest ja tarbekusest räägimad read wõistlusi puht maa- ofakonniski! Ei, see kõik on sündind tuijupäi- selt, kritiseerimatult! Arwestage, kui palju kal- leid tunde on kuulutatud noile minu arwates mõttetule wõistluskorraldusile ja wõistlusil nii wäheütlewate tulemuste saamisefele, ja waadake muu peas ka, kui palju jamal ajal on tehtud kõige ülejäama hääks — ja te näete, et kusagilgi on t ü h i koht. Ja, tühi koht, ent teisel tarbeta täide, sest et w ä h e m a l t m a a n o o r e i w a - ja sporti. Ei, waid küll teie kohustatud olete andma talle inimwäärse ja õivalise olemis- mõtte ja tugewalkhoostatud sisemise inimese. Wä- ledate jalgadega te ometi ületada ei saa olewiku igakülgselt ja rasket kriisi, ega wihijewa ketta- ga hirmutada liginemisruunalt üldist madalrõhku kõiges waimilis atmoosfääres! Tolleks tarwis on teisi jõude; ja just neid on tarwis muretseda.

Ent te tahate kergelt läbi saada ja pistate oma pisemale wennale piisku spordi just kui maimule lutu, et ei oleks kisa ega nuttu. Ent kui see pisem wend kunagi hakkab wastutust nõudma? Kui ta järsku ilmub süüdistusfega, et teda kunagi on kergelt wõetud, et on üle- kohut tehtud talle, ja peetud teda? Mis siis?

Sellepärast parem oleks kindlaks teha, kas wõetud suun tõepoolest on see ainus ja õige ja kas mitte ehkisee pole see, kuhu minna kawat- setakse sportkehktoimkonna agaral juhtimisef. Ja kui on keegi, kes arwab suutwat selgeks teha, et ÜENÜ tagasihoiatamatu kiskumine puht kehakultuuri harrastusfefe on siiski tarwiline, on põhjendatud ja seotud maksimaalsete kahu- dega, siis palun toda seda teha. Ent muidu me mõistan hukka sellase kaldumuse me suurorg:is

*) Aga noorkirjanik Ilmar Reimann? Kawa- aegne waimliselt kõrge kwaliteediga noorsoo- tegelane=üllipilane Selma Perw? Millised nimed noist sportlasist annaks meile autor? Toim. märk,

ja ütlen, et see on roim tuhandete noorte kallal, on mäng tulega ja suurte riskidega.

Caesar juhib oma leegionid spordiväljule!

Aleksander Antson.

Spordi ja kehakultuuri eitajate arw pole Eestis olnud eriti wäike — kuid wähesed wii- mastest on omi wäiteid ja käsitlusainet nii wähe läbimõelnud, kui üldtoodud artikli: („Caesar kuhu juhid ja oma leegionid?“) näh- tawasti noor autor. See ei inspireeri wäit- luseks!

Kirjutis, mis muide nõrgasti põhjendatud ja autori wähesed teadmised kehakultuuri kohta paljastab täielikult — on algusest lõpuni täis protesteerimat hädakisa. Noor Brutus nutabei millegi muu, kui sellepärast, et üks meie aktiiv- semast noorsoo organisatsioonest ÜENÜ oma wi- maseil aastail tehtud tunnustustwääriwas töös kehakultuuri ja spordi wiimises laialisese rah- wahulkadesse pole pöördund ainult linnadega, waid on asund spordiliikumist õhutama ka maal. Autor näib olewat arwamisef, et maanoori tuleb spordi eest kaitsta kui katku eest. Maa- elanikud ei wajaawat sporti. Igapäewane raske kehaliik töö asendawat selle wajaduse täiel mää- ral. — Kuid sarnase resolutsje otsuse langetaja pole wõtnud waewaks kehakultuuri küsimusi käsitawate kirjutiste ja raamatutega tutwu- nemist isegi keewõrra, et wõiks hoiduda liialdus- likest naiwusfist. Sajad teadusmehed ja spordi- juhid, (hra Idla oma põhjaliku teisel kehaliise kaswatuse kongressil ettekantud uurimisfega isegi Eestis) on tõestand, et raske kehaliine töö (põllumehe kutstes) arendab keha ühekülgs- selt ega suuda asendada kehakultuuri, sporti ja wõimlemist. Spordiliikumise lewitamine maai, pole wähem hädawajalik kui linnadeski.

Adrale ja wikatile kumardunud maanoored füüsiliselt on sagedasti arenend mitte wäiksem ühekülgselt, kui wabrikutöölised ja kontorilau- dade taga küürutawad linnakodanikud. Spor- diga tegutsemine on hädawajalik kõigi'e rahwa- kihitidele. See on ammu tõestatud. Maal on sport eriti wajalikuks ja suureks waheldusfeks igapäise ja ühetoonilise ning ühekülgselt aren- dawa tööruhkimise kõrwal. Olen isiklikult kas- wand maal ja lyeaan millise naudinguna isegi tööst wäsinuna, heinamaalt ehk põllult tulles ühes teiste noortega sai õhkuil tormatud primi- tiwsele spordiväljale. Sport siingi, kus keha- liik tööd sai rühitud rängal wiisil — oli asenda- matuks ja hädawajalikus enesekaswatuse tegu-

riks. Üllataval viisil just need, kes maal tegutsesid spordiga — hoidusid tolajal teistest, küla- des nii laialdaselt levinud pahedest: joomi- sest, ulakusest j.m. Neist arenesid kodanikud, kes hilisemas eluajastuses enda wisaduse ja energi- aga on löönud kõikjal palju wõidukamalt läbi, kui spordiliikumisele üle öla waatavad kaaslased. Sporti farnastada tööga oleks suur ekstitus. — Spordi loomad wäärtused on teistlaadsemad kui töö. Wõi on wäitleja weendumusel, et Caesar selleajemel et omi leegione juhtida igakülgselt karastuseks spordiwäljule — peaks need saatma kõrtjadesse.

Siis see igawene laul: sport wõõrutawat inimesed, eriti noored waimlistelt huwidelt. Olen isiklikult spordiga tegutsend ligi 20 aastat, kuid see pole mind põrmugi takistand kirjanduse teatri ja kunsti ning ühiskondlike küsimus- tega tegutsesimast. Wastuoksa, see on waimliste huwide intensiivsus just aina tiwustand.

Waimutegelasteist enamus wiimaseil aastail on ikka suurema lugupidamisega hakand suhtuma spordile. Eesti, isegi kirjanikud on asutamas enda spordiorganisatiooni.*)

Sport õhutawat wabasurma?! — Sarnasele naiwile wäitele waewalt on küll wajalik pike- malt reageerida. Just autori arwamistele wastu- pidiselt. Sport on üks neist wähestest teguritest, mis elutahet nüüdsel kriisil ajal aitab alal hoida.

Wõistlusind, elujõud, tugewus ja teotsemis- wõime — need omatakse waid tugewa sportlise tegutsemisega, distiplineeritud sportlise kaswatu- sega.

*) Loomulikult wõib nii sportlane kui ka waimutõeline olla ja jääda ühe külgselt. Kuid ÜENÜ hääks küljeks, minu teada, ongi, et ta omas tegewuses pole jäänud ühele kitsale ja ühe küljsele alale, waid oma liikmeid ja ka spordinoori ühises peres kahlemata haarab kaa- ja ka teistele ÜENÜ osakonnis wiljeldawail- alule, mis endast mõista noori hoiab ühe kül- guse eest.

haudu. Artikli autor on wiist weendumusel, et wastupidiselt wiisil...?!

Kas ei tõesta juba seegi üksinda wõhikulegi küllalt spordiliikumise määratud tähtsust laia- listele rahwamasjades — et kogu maailmas püü- takse walitsuswõimude suurel soodustusel keha- kultuurile wõita kogu rahwast. Tšehhoslowak- kias, Ameerikas, Prantsusmaal, SSSRis, Soomes, kõikjal rahwajuhid soodustawad ja propageeri- wad spordiorganisatioonide asutamist ja spordi lewitamist linnadesse ja küladesse (eriti veel küladesse. **) Noored isekad spordieitajad Eesti sarnase ajast hädaldawad: „ma mõistan hukka sellase kalduwuse me suurorgis ja ütlen, et see on roim (minu sõrendus. A.A.) tuhanded noorte kallal, on mäng tulle ja suurte riskidega!“ See on lõpulause ülaltoodud kirjutisest. Autor on nähtawasti veel seewõrra noor ja ebateadlik, et ta pole harjund mõtlema selle üle, mida kirjutab.

Et kogunud inimene nii wõiks wäita — seda on raske uskuda!

**) Mu ees on praegu üks soome ajalehti 11. augustist, milles toimetaja külamänguwäl- jade asutamisele kutsudes, kirjutab järgmiselt:

„Ärge, wallaisad, arendage enam iganend mõ- tekäiku nagu oleks külanoorus täitnud oma kohused kodu suhtes, kui ta waid hommi- kust õhtuni põllul rühib ega tarwitse ta siis enam mingit muud kehaliist liikumist. See, mis spor- diwäljal tehakse, on hoopis teine kui see, mis põllul, heinamaal, metsas mehest mahla pi- gistab. Ja kuigi maamehe töö on wõrdlemisi mitmekülgne; ei saa teda lihaseid, südant, kop- su arendama pingutusega spordiwäljal kangelik- wõrrelda. Lisaks sellele on külanoorusel suur tung oma wõimeid, sitkust, wastupidawust ja kiirust teistega wõrrelda ja kui talle selleks wõimalust ei anta, siis leiab ta endale teisi te- da waimliselt ja kehaliiselt nõrgestawaid lõ- bustusi“.

Tühi koht meie kehakultuurilises liikumises.

Ernst Idla.

Eesti kehakultuurilise liikumise arenemise wõi- malusist, wäljawaateist ja selle juhtimisest olu- kohaseisje roopaisse pole meil — ka wiima- sel ajalgi — kõnelnud ega ka kirjutatud mitte just palju, wõi õigem — imekspanuwäärt wähe.

Ei taha siinkohal sugugi käsitada. Liikumise administratiivseid külgi — milledest kõnelnud eelpool, waid eeskätt puudutada üht meie olu-

dele ja wõimalusile wastawat ja wiljelemist wa- jawat, kuid seni unustatud kehakultuuri täht- sat ala.

Mitte kõik rahwad pole igale kehakultuuri alale ühewäärsest disponeeritud. Nii wõisime olümpiamängudel imestada neegrite jookswõi- meid, jaapanlaste kodujust weepordis, põhja- maalaste edu raskejõustikus. Kahlemata oleks

kiirust nõudew wehklemine rahwusspordina pikatoimelisele põhjamaalasele hingeoluliselt wõõras temperamentsele romaani rasjidele (hispania, itaalia) aga lähedane. Sellewastu oleks eestlased taas siikust ja wastupanu nõudwas maadlusel lõunamaalasijt kaugel ees. Eifaks sellele on teatud kehakultuurilisi alu teatud rahwaste juures teadlikult eriti arenatud (täna wused sokolite wõimlemise suurpidustused Prahas).

Meil on seni püütud harrastada ja lewitada igasuguseid spordiala, waatamata, kas nad igakord sobiwad meie oludele wõi kas neil olemas hingeolulisi eeldusi saada rahwalikkudeks spordialadeks.

Wiimane on aga tähtis rahwaliku kaswatu se isukoha jt. Tunnustades kehakultuuri kui tegurit üldse, oleks meil tähtis wiljeleda just neid kehakultuuri harusi, milledel meie oludes enam eeldusi saada laialt harrastatawaks, rahwalikkudeks aladeks.

Erilisi teeneid sel alal on meil näidand kaitse liit ja ülemaaline Eesti Noorsoo ühendus. Nii korraldati l. a. ÜENÜ algatusel laiem nõupidamine suusa spordi lewitamise alal, mille tulemuseks oli suujawalmist. kurjuste korraldamine kaitse liidu poolt, mis wäga elawat ojawõttu leidsid ja selle spordiala rahwale lähedale töid. Kaitse liidu algatusel on lewimas maadlus sport ja ÜENÜ algatusel on asutatud esimeji samme wõimlemis alal lähendamiseks rahwale.

Wiimasejt alajt on meil seni mindud „ülistawalt“ mööda, olgugi, et wõimlemine enam kui keegi teine kehakultuuri ala kohane on haarama laia massi ning kohandataw igale ajale, kohale, wanadusele, elukutsesele, soole. Eifaks sellele on wõimlemine aluseks igale teisele kehakultuuri alale ning kohane awastama nii iga üksiku isiku kui ka kogu rahwa kehakultuuriliste wõimistke omapärasusi ja piire.

Wõimlemise tähtsusejt arusaamine polegi meil just wäike ja huwi selle wastu on ka spordilisis ringkonnis kõigiti rahuldaw. Et aga wõimlemise harrastus pole kujunend meil kehakultuuri kandwamaks liikumiseks, selles on süüdi mitmejugu sejt asjaolud.

Jättes kõrwale miks ja mispärast, waatame lähemalt wõimlemise ülesandeid ja selle eluõigust üldiselt meie kehakultuurilises liikumises.

Wõimlemise peamine ülesanne on terwishoidlik-profilaktiline (ärahoide w). Lähemalt waadatudna tähendab see seda, et wastawate wõimlemisharjutusjga püütakse kõrwaldada wõimalikke arenemise (osalt ka pärinusejga) ja igapäe-

wase tööga omandatud ja omandatawaid kehawigu ja rikkaid. Selles mõttes wajawad wõimlemisjt absoluutselt kõik elukutsed, olgu kündje wõi kaubajell ja jageli just raske põllutöös üheki ülgsejt arenend põllutööline enamgi weel. Teatud määral kohandatud wõimlemine aitaks nii ärahoida arenemisega, elukutsjga, igapäewase tööga omandatud wõi omandatawate kehaharikete tekkimisjt wõi nende suurenemisjt.

Teisalt wõib wõimlemine olla ette walmistata w wastawale sihile ehk elukutsesele, seega ülesehitaw siht wõimlemine (sõjawäeline rakenduswõimlemine, sportline w. jne.).

Samm-hüpe.

Nii ühel kui ka teisel kujul (wõiml. omab weel teisi worme — wt. lhk. 148 üldisjt kehak. wõisteid käsitataw tabelit!) on wõimlemisel suur tähtsus eriti noorsoo kaswatustöös, arwesse wõttes eriti olusid ja tingimusi, milles wõrjub meie noorsoo. Loomulikult tingiwad need olud ja nendes arenew inimene ka wastawaid wõimlemis meetode ja süsteeme ning erilise tähtsuse omabki kogu meie kehajelise kaswatusele wõimlemise kaudu antud terwishoidlik joon.

Kuid wõimlemisel on selles liikumises weel muidki erijooni. Eriti noorsoo suhtes.

Raskemate spordialade harjutamisel ja õppimisel oleme noorte juures wõinud jageli tähelepanna äkilist lõbuemotstoonide redutseerumist (tuju langujt) nullini nähes wõrrelde teistega oma nõrku tagajärgi. Lõpu tulemuseks on harilikult täielik tõlpimus wõi huwi puudus pingutamiseks wõi keha eest hoolitsemiseks.

Teeneusest on võistluspõhimõte, mille all ma ei mõtle rekordikultust, terwe- maid ja loomulikuid nähteid sportlilil toiminguil. Wähe leiduks aga isikuid, kes oma nigelate tagajärgede juures suudaks säilitada huwi. Tavaliselt nad lahkuwad ja jääwadki spordiliikumiseft kõrwale.

Kuid ometi polnud siin wiletjate tagajärge de põhjuseks mingisugused absoluutselt kõrwal- damata asjaolud, waid arenemise, töö wõi elu- kutsega omandatud kehawead, mis teda takis- tajid wõrdlemaft ja tundmaft end teistega ühe- wäärilijena. Wähete kestwamate harjutuste jä- rele oleks arenem organift wõinud wõita need takistused. Nüüd aga jääb lugemata arw noo- ri juba neil põhjusil eemale kehakultuuse liikumiseft. Siin oleks wõimlemine (muidugi mit- te mõni kroonulik kätetõstmine, waid mood- ne läbimõeldud wõimlemine) wõinud teha imet: kõrwaldada kehawead ja panna aluse kogu har- moonilisele arenemisele. Hästi juhitud wõimlemi- se juures wõib kohmakamgi külapoiss wõrdle- misft lühikeste aja jooksul usaldada ja käsitada oma keha ka kõige raskemais liikumis- wariat- sioones.

Kas suudawad aga kõik jääda tegelema wõist- lus- sportlilile aladele, mis endast kannawad individuaalstlikku laadi?

Kahtlemata ei. Ja siin wajame wõimlemist kui kehakultuuri alawormi, mis sobib kõigile waatamata soole, wanusele, wõimetele. Kui tead- likult juhitud ja kehastatud kehakultuuri oja on ta ka kättejaadawam kui muud kehakultuu- ri wormid ning majsefinemiste kaudu ka sport- lilest nauditawam. Oige kehakultuuriline liiku- mine ei tohigi olla rajatud waid tippaawutusi kultuureeriwale spordile, waid olgu ta eeskätt suunitud laiadesse masjidesse. Tuhad terwet ja harmooniliseft arenend noort tähendawad meie rahwale ja kultuurile kaugelt enam kui mõni hädisest rahwast wõrdund sportline suurtäht. Kehakultuuri kõrget wäärtust ei saa ohwerdada odawale rekordile kultuusele ning peab siin näge- ma kaugemale kui waid homsele päewale.

Jättes kõrwale miiks ja mispärast pole mei- sel alal jõutud sõnadeft kaugemale, lubatagu lugijaid lühidalt tutvustada sellega, mida ka- watseme meie ÜENÜ- lased wõimlemise arendamis- alal.

ÜENÜ spordi kesktoimkond, ÜENÜ Tallin- na wõiml. instituudil ja ÜENÜ keskjuhatusel on siin ju mõningaidki samme teostatud, kuid suurem oja kaaluwa tähtsusega ülesandeid oota- wad weel lahendust.

Wõimlemiselikumisele waja-liku wundamenti

loomiseks on esikohal siin ülemaailised wõimle- mise pidustused, millised tulewad korraldamisele 1933. a. Iaulupeo ajal.

Nimetatud pidustuste korraldamine pole wõe- tud ette sihiga, et waid pidutseda, esineda, mis eneseft ka wäga tähtis moment, ei — siin on motiivid kaugemale ulatawamad.

Wõimlejad sillal.

Kõige päält, kus meil puuduwad õpetajad ja wilunud juhatajate kaader, ei saa meie weel kõneleda wõimlemisliikumiseft, olgu ta siis ka- kui hea ehk soowitaw rahwa kaswatuse seisuko- haft. Nende pidustusega annaksite asjale waid esialgu siu.

Nende pidustuste suureulatusliku kawa teos- tamiseks on aga waja põhjalikku eeltööd, mille- dega tuleb alata juba käesolewal momendil.

Esimeseks ülesandeks ÜENÜ osakondadele, koo- lidele ja teistele noorjookoondistele, kes nime- tatud pidustusi tahawad kaasa teha, oleks was- tawate nais- ja mees efitusrühmade moodus- tamine. Teiseks sammuks oleks leida wastaw liikumisele kaasa tundew õpetaja, kes juhiks talwiseid etewalmistusteid. Samuti tuleb wara- kult lahendada ruumide küsimus, kus harju- tused ja eeltööd takistamatult areneda wõiks.

Harjutuskawad (tõõkawad) kirjelduste, joonis- te, muusika ja muuga ning wõimlemisriietuse proowid tõõtatakse wälja keskkoahas ning saade- takse osakondadele arwatawasti õktoobris, mis ajaks kõigil osawõtjail registreerida ja eeltööd lõpule wiia tuleb, samuti ei pääse wiift ka inst- ruktorite kohale saatmiseft ega wastawaleft juh- tide kursuseft ÜENÜ Tallinna wõimlemis insti- tuudis.

Seega walmistub ÜENÜ üleriiklilisele kogumi- sele, kus noorjoolipu all tihedates ridades ja weel tihedamas arusaamises üksteiseft ja oma rahwa kultuuri mitmekülgselst wäärtuselst — esi- le tõstame noorsoo ja rahwa terwise ja selle eest hoolitsemise terweile ja õigeile põhimõtteile rajatud kehakultuurilise liikumise kaudu.

Noorus Tsehho-Slovakias,

Kehaline kasvatus. Sokolite pidustused.

Kes tšehh — see sokol — äärmisel juhtumisel sportlane või matkur. Kehaline kasvatus, kehakultuur on siin niivõrt rahvale lähedale toodud ja tähtsale kohale asetatud, et kõneldakse siin noorte kehalise kasvatusse kohustusest kuni 21 eluaastani. Hoolitseb selle ala eest eriline selle ala ametkond.

Sellel liikumisel on oma traditsioonid ja ajaugu. Ju kolmsada aastat tagasi rajas kuuluis tšehhi koolimees Jan Amos Komenský (Komeniks) kehalisele kasvatusetele tee tšehhi koolidesse, kuigi ta võitluses tagurlike katoliku kirikuga hiljem oli sunnitud lahkuma kodumaalt ning pagulasena ühes saksa võimlemismeistri Janni esivanematega asuma Saksamaale.

Praegusaja kehakultuurilt tasapinda ja kehalist kasvatust Tsehho-Slovakias ilmestab „sokoli“ liikumine. „Sokolism“, nagu meie laulmine ja laulupeodki, võrsus patriotilisest tundeist, ajal mil tšehhid vjibisid võõra surve all. Asutajana tegeles praha ülikooli ja tehnikumi filosoofia, ajaloo ja kunsti professor Myroslav Tyrš, kelle mottoks oli: ainult vaimliselt ja kehaliselt terve rahvas suudab omale õigusi võidelda ja võita. Tekkisid „sokoli“ nimelised võimlemiseltsid. Ent mõeldi enam kui ainult võimlemist. „Sokoli“ ahl mõeldi ka töökas, ausat, kohusetruud, rahvuslikku isikut, keda usaldatakse ja armastatakse. „Sokol“ olla, tähendas vaimliselt ja kehaliselt distsiplineeritud olla ja ühiskondlike pahede vastu võidelda. Liikumisega ühinesid tšehhi paremad kodanikud: ülikooli õppejõud, arstid, pedagogid. Eriti kiindus noorus Tyrši liikumise ümber ning kasvas „sokoli“ liikumine väga hoogsalt ja praegu katab ihe sokolite võrk kogu Tsehho-Slovakiat. Tyrš ise kirjutas raamatuid ning püüdis liikumisele anda programmi ja sisu, tšehhi omapära. „Meie ülesanne on hoida tšehhe igakülgsest erksana, jõulisena, kehaliselt ja moraalselt tervena. Meie ritta sobivad vaid puhta hinge ja südamega ennastalgvavad teoimised, igasugused egoistid jäägu eemale meist.“ Vennalikkuse väiseks tunnuseks on sinatamine. Ollakse vaid „vend“ ehk „õde“. Tyrš ise suur moralist ja esteet — sisendas seda ka oma liikumisele.

Sokol on meie kaitseliidu taoliselt jagatud allüksustesse. Igas suuremas keskuses ja isegi paljudes küladades on „sokolovna“ — võimla duši, riidehoiu ruumide, loengusaalide, raamatukogu, filmide ja muuga. Siin toimuvad harjutused, demonstratsioonid, aktused, instruktoreite ettevalmistamiskursused, võimlemispeod. Esinemistega saadud rahaga ehitatakse uusi võimlaid, korraldatakse mängu-platse, ujumishasseine, täjendatakse raamatukogusid, korraldatakse kursusi liikmetele ja juhtidele. Liikumist toetavad kõik rahvakihid, eriti on aga kaasahaaratud noored.

Sokolite pidustused.

Sokolite „slet“ (võimlemispidu) on kogu

Tsehho-Slovakias suursündmuseks, mida võib võrrelda vaid meie laulupeoga. Selleks ajaks voolab rahvast murruna Prahasse, isegi kaugele võõrsilt, kes vaatajana, kes esinejana ja isegi tšehhi kauges koloniais (Chikagos) ollakse pidustustile truid.

Pidustused algavad harilikult juuni keskei ja lõpevad 6. juulil Jan Husi mälestamispäeval. Esimestena esinevad esimesel pühapäeval 6—14. a. lapsed kahe päeva jooksul vabaharjutuste ja mängudega ja võimlemisrühmist platsil lavastatud allegooriliste piltidega. Järgmisel pühapäeval algab „slet dorostu a dorostemak“ (noored 14—18 a.). Kava umbes sama, harjutused vaid raskemad, pildid mitmekülgsemad.

Kolmandamal pühapäeval toimub päris sletti eelmäng: Kaugemate ja kohaliste praaga rühmade eelharjutused, peaproovid, kui ka üksikesinemised ja võistlused. Vast alles neljandalamal pühäl, mil ju kõik välisvõõrad saabund ja Praaga kihab inimesist, algab pärispidu, mis harilikult kestab kolm päeva.

Pidustuste suurnumbriks on vaba- ja rütmiline võimlemine suurtes 20.000—25.000 massides ning neile järgnev sletti stseen s. o. suur allegooriline, dramaatiline, patriootilise (ajaloolise) sisuga vabaõhu esinemine; milles esinevad tuhanded kunstipäraselt ja ajalooliselt rietatud sokolid saadetud selleskohaselt loodud muusikast.

Võimlemisest on eriti nauditavad tütarlaste vabad harjutused, mis jagatuna osadesse kujutavad kord distsiplineeritud sportlast, kord tantsivat tütarlast, kord võitu, vabadust, rõõmu.

Ning eriti haarav on sletti stseen, millisena 1926. aastal kanti ette, thehti hünni meeletuletav: „Kde domov muj? (Kus minu kodumaa?) Üksikuist vaatusist jätsid unustamatu mulje: päikese tõusu kujutus; platsile voolavad tehni jöed sinava, voolava veega; ärkavad aasad igat värvi illede ja hõljuvate liblikatega; lokkavad ja lainetavad nisuvälväljad lõikuse eel; thehti tööd: heinategu, rukkilõikus ja lõikuspidu; ja lõpuks maa-kaitse sissetungiva vaenlase vastu. Sletti stseeni kohta kuulus diplomaatilise korpuse loois: „Suurepärasemat pilti ei paku ükski teater“ jne.

Lisaks suursletidele, kuhu kuu jooksul ligi nelja miljonilisest sokolite perest saabub vähemalt viiendik, korraldatakse muudugi ka vähemaid maakondlikke ja vähemate 3.500 osakonda jagatud allüksuste sletisid. Kõik nad pakuvad vaatajale uskumatuid kauneid pilte — rahva kauaaegse kasvatusetöö tulemusi. Palju tööd, palju vaeva nõuab nende korraldamine, kiilt igalt instruktorigilt, igalt vennalt ja õelt ning igalt küla elanikultki. Sletide ajal töötab rahvas kahekordselt: päeval põldudel, öösel harjutusväljadel. Ent võidab kõik raskused rahva ühine vajmustus ja tahe.

Magda Rimmelgas.

Maailma suurimailt võimlemispidustusilt.

Tänavu — sokolismi kahekordsel juubelil — võtsid Praaha pidustused eriti võimsa kuju. Polnud see enam sokolite, vaid rahvapidu — tsehhide laulupidu mehe omast kui mitte protsentuaalselt suurem, siis kindlasti ja algusest peale rahvuslikum, temperamentsem, elavam.

Pidutses, juubeldas kogu kolmveerandmiljoniline linn. Rahvast liikus ahe'ana, külalisi veeres pikkadest rongidest jõena, majad lipu-ehetes ja domineerimas kõikjal sokolite punasärgid ja rahvariided. Kihvas linn speligapesana.

Kolossaalse 110 sissekäiguga staadioni hiigla tribüünid mahutavad täna üle 200000 pealtvaataja. Kõik on kiilutult täis, kui esimesel peopäeval täpselt ilmub populaarne president Masaruk. Tormiline tervitus ning riigihümni pühajiku vaikuse järel tõuseb musttuhat tui taevasse. Vastaspoolel avanevad hiigla väravad ning areenile rullub mingi elav vaip: sokoli võimlejad. Paarsada meest reas lainetab see vaip tribüünideni ning paljudest väravatest uut lisa saades uputab kogu areeni, mis 20.000 meessokoli võimlemisel hõljub viljaväljana. Iga hetk on sel viljavaibal uus kuju ning 40.000 käe tõstmisel kuulatakse nagu läbistaks sekundilise tuuleilil rannakajalikku.

Ennenägemata pilt hüpnootiseerib ning kisub kaasa ja tormilised kiiduavaldused matavad mitmekümnekordselt kõvendatud saatemuusika.

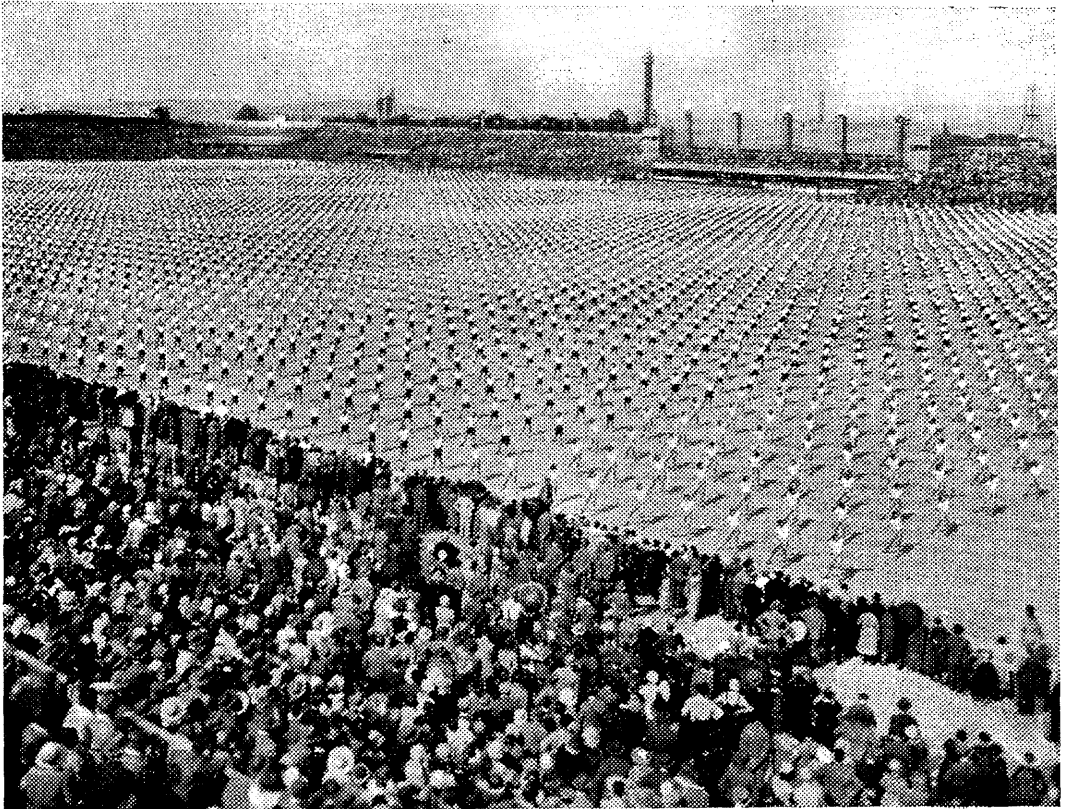
Meessokolite järele katab areeni najssokolite hõljuv lillevaip. Mjtmetes värvjdes ja varjundites lainetab see näidates iga hetk uut kirja.

Ja vast siis kuj maruliste ovatsioonide saatel väljale sammub mõnetuhandeline välislaavlaste distsiplineeritud rühm, ärkab rahvas eelmise massilise esinemise hüpnootist. Mõnituhat tundub nüüd nii väjksena, et ei suuda enam meeli haarata.

Ent just selles sokolite massilises esinemises peitubki liikumise ja pidustuste tuum. Märkame rahva kehalist terviklust jõulise distsipljini kokkalendu (sokol tähendab kokkast), hellenismi uut sündi, uut kehastust Tšehho-Slovakias.

Tyrši unelm on teostunud. Et ta saatetuli kunagi ei kustuks, lavastati siin neljapäevaliste pidustuste lõpposas tänavu hellenistlikkude joontega võimas vaatemäng: „Tyrši nägemus“ dr. L. Prohazka muusika saatel.

Hiigla kjirelt pealtvaatajate silma all koostavad sokolid areenile kohati kunj 12 m. kõrguse lava, kust Tyrši hellenistlik kuju al-

Üks pidustuste haaravamaid massistseene.

gab profveflike sõnu ja sokolite liikumise külvi. Sõnad sattuvad viljakale pinnale ning sokolismi aade kantakse laiali üle tsehhide maa.

Ideed idanevad. Lava muutub olümpia altariks, mille ette valgub koore, sõjaväge, palverändajaid ja muud olümpia rahvast. Tulvad võistlusmängud. Jookstakse, heidetakse oda, hüpatakse, maadeldakse. Järgneb efektne jooks tõrvikutega ning lõpevad võistlused antiiksete võiduajamistega sõjavankritel.

Järgneb võitjate kroonimine ning selle järel kaovad altariid ja antiikilma kirjud kujud — teostub Tyrši nägemus nüüdisajas.

Taas voolab staadionile lippude ja vanikutega sokolite meri igas vanuses mõlemast soost. Torni tippu tõuseb Tyrši kuju, häälekõvendajast kostuvad sokolite vandesõnad: ohverdada vajaduse korral riigile ja rahvale vana ja elu...

Tunni kestnud vaatepilt on olnud kaasakiskuv ning võõrastki haarab tähtmatult Tyrši nägemuse hellenistlik mõte: vana hellase vaim on omale uue kehastuse leidnud sokolis.

Ja pidustuste vaimustav lõpp. Tervelt kolm ja pool tundi kestis lõpupäeval, kuni sajatuhandeline rong oma- ja välismaalasi, jala ja ratsasokoleid möödus jumaldatud hallipäisest presidendist. Silm väsis kirjust rahvaste koost kuni taas hakkas lainetama ja voolama lõputa sokolite jõgi. Täna on staadionil sõja väe päev ning siin võib näha, kuivõrt sõjavägi sokoliseerunud. Sokolid on kardetavad sõjakullid.

Järgneb presidendi austamine Igi 100 rivistatud sõjalennuki pöörina saatel. Sokolid hõiskavad, mõirgavad. Rahvas juubeldab, pilub rätte ja müitse — pidustused on läbi...

M. A.

ÜENÜ Tallinna võimlemisinstituudi suvematkult.

Fern. Alev.

Juba talvel tekkis instituudi juhtivail jõudel kavatsusi võimlemisdemonstratsioonide korraldamiseks väljaspool Tallinna, et tutvustada ka muud Eestit kaunistava spordiala — praegusajaga moodsa võimlemisega. Oli kavatsus esineda mitmel maalondilisel laulupäeval. Päevade juhtivate tegejaste vastuseismisel aga ei saanud esinemisist asja. Toimused need matkad siis väiksemas ulatuses.

Esimene esinemine toimus Haapsalus laulupäeval, 25. juunil. Jõudes Haapsalu ei jätnud meie inimesed juhust kasutamata aute ranna sisseadeftega tutvumiseks. Prooviti uut basseini, katsetati osavust uues hüppetornis — naispere aga leidis end liigilemas äsjavõlminud vetteliuglemisteel linnapea hra Alveriga ees.

Esinemine toimus k. 5 p.l. lossi aias, kus möödunud laulupäevast oli säilinud treppastmeline lava rohelisse uppund müüriaga kui tagaseinaga. Kasutades juhust koostas võimlemisjuhataja hra Idla esinemisharjutused vastavalt sellele terrassile ning vaatepilt sai ülev ja haarav, mida tõendas pealtvaatajate vaimustatud aplaus ja poolehoid.

Järgmine esinemine toimus 16. juulil rakvere kuulsas rahvamajas, õigem rahvaaias. Sõitsime Tallinnast bussiga — katusel kohvreid ja võimlemismatt hobusega. Väljusid vaid nais ja meesmuuserrühmad, kokku 26 inimest. Paar lõbusatujulist ja julget meesrühmast asusid isegi bussi katusele ning demonstreerisid seda katuselkäimist läbi akna sõjdu ajalgi.

Peatund ja niisutand end Harju-Viru piiril, Valgejõeel, jõudis meie „rändteater“ õnnelikult Rakverre, kus veidi tutvusime Vallimäe ja kauni linnaga. Ohtul k. 8 algas esinemine vabaõhulaval rahvamaja kaunis aias. Väärtamata laulupäevasele ajale, mis Rakvere harilikult tühi — oli meie esinemist tulnud vaatama ligi tuhat inimest, kes niihästi hra Idja sissejuhatavaid sõnu kui ka meie „kunsti“ jälgis nähtava hardumusega ning vaatuste lõppedes tõstis tormilisi ja kestvaid kiiduavaldusi. Eriliselt näis vaatajaskonda haaravat poiste hoogne vabavõimlemine efektsete hüppesaltodega ja naisrühma lõpunumber: „võimlemine pallidega“. Ilus õhtu, ilusas suveajas ja soliidne orkester rahvamaja rõdult aitasid muidugi tõsta momendi tõsidust ja õhtu õnnestumist.

Olime tõsiselt üllatatud säärasest soojast vastuvõtust ja rahvamaja juhatuse häast korraldusest ning jäid meile mälestused Rakverest ülihäääd. Kuulsin tähendavat, et rakvere vana park pole kauga aega sarnast sisukat esinemist ega rahvaarvu näinud.

Väljusime Rakverest südaõõsel ja jõudime Jõesuuh varahommikul. Kahjuks polnud meil aega nautida põhjaranniku haaravat kuldäilu

Lendhüpete moment esinemiselt lossiaias,

täiel määral. Vaid Ontjka kõrgel kajdamüüri peatusime selle ilu imetlemiseks.

Uinusime ühes tühjas koolimajas ja äratas meid hommikul tugev — vihmahoog, mis langetas meeleolu. Võiks ebaõnnestada esinemine, jääks nautimata liiv ja vesi, nägemata rannaelu. Ent sündis ime — ilm muutus ilusaks, nauding vees ja liivaj oli suurepärane ning õnnestus üle ootuste ka esineme.

Oieti kujunes meie õhtune demonstratsioon meie suvimaakade suursaavutuseks. Juba meie rongikäik mereranda esimese diviisi orkestrisaatel läbi ilusajama kuurordi, kaunite parkide tekitas „rahvalikumuse“ ning oli häda istekohtadega — voorimehed ei jõudnud küllalt vedada lisapinke. Esinemise esteetiliselt kvaliteeti tõstis vajnike õhtu ja ilus rand. Lavaks oli meil puhas liiv, tagapõhjaks avar päikesekallas sätenäev meri ja küljefooniks hejeheline metsaveer. Avar mererand oli kui loodud võimlemiseks: oli hoogu esinejail, oli vastustust vaatajail, keda oli kogunud paarituhanda ümber.

Järgmine esinemine toimus Narvas, kuhu jõudsimme oma bussiga järgmisel päeval. Käisime Komarovkas, Eesti-Vene piiril ja vaatasime Narva jõe vahutavate vete mängu.

Esinesime spordiväljal, kus võitsime endale jällegi pealtvaatajate täheleku poolehoju ning plaanutatudesse künkad ja majade aknadki kühisesid inimpäiste ja lisaks täiskasvanuile meie poiste õnnestunud „hundirattaid“ innukalt jälgis meile rongikäigul linnas külge kleepind ja nüüd murule asetsend narva pisipoiste pere.

Järgnes koosviibimine ohvitseride kasüinos, kus meile hra Metsatajalt, Narva spordijuhiilt, jagati roose ning kust siis äikese ja vihma all ja narva sõprade ja noorsoolaste lajuhüüetel südaõsel alustasime tagasisõitu Tallinna. Tänu korraldajatele hra Metsatajule ja hra Paluverele — õnnestusid need esinemised üle ootuste.

Kolmandamana matkasihina ajustasime bussiga ringreisu Elva-Petseri sihis 23. juulil. Sõit oli huvitav ja vaheldusrikas. Lähistasime Paunküla, Põltsamaa, Elva, Otepää, Kanepi, Võru, Vastselinna, Petseri, Võõpsu, Rääpina, Luunja, Tartu ja vähemaid Lõuna-Eesti kauneid kohti. Järva-Viljandi piiril puudus ületee jooksev telefonit traat meie kohvrid rukkis ja vaevu päästsid „katusepoisid“ hõbuse varjus oma pää. Põltsamaal supeldi ja söödi suuri saju ning Võrtsjärve vees sooritas naispere vabaharjutusi. Lähistasime järvekaldal jumalike kuhjadega kui tähtedega tipitud luhamaastikke, ehmatasime kurgi Rannusois ning rjkskeerisime eluga Otepää mägil.

Kella nelja paiku 23. juulil jõudsimme Elva. Esinesime ilusa järve kaldal, tagafooniks õhtuehas sätenäev vesi, millel rida paate poolringis aerud asetas „kuulaja“ seisukorda. Muude pealtvaatajate seas jälgis seekord ka sadakond „asjatundjat“ Elva kogund üleriikliste võiml. õpetajate täjenduskursuste inimesi meie esinemisi. Kijduavaldusi oli siingi rohkesti, kuid korraldus polnud just parim. Puudus orkester, müürilehtede polnud märgitud

ei aega ega kohta, kus toimub esinemine ega teadnud publik, kus asuvad kassad. Kohajate toodud klaveril puudus keeli ning järveäärse platsi korrashoiuks puudusid rehavad, labidad, luud ja tuli neid hankida ärevist.

Järgmisel päeval kell 11 olime juba Petseris. Tutvusime linnaga, mille euroopa meelitas osas eesti panga, kaitselijdu ja ühisgümnaasiumi hooned näivad tõesti suurepärasena, avaratena. Võtsime osa lalulpeo rongikäigust ja esinesime õhtul kaitselijdu suures saalis kaks korda, mõlemal korral saali puupüsti täisolles. Kijduavaldusi tavaliselt, kui mitte maruliselt.

Järgmisel päeval tutvusime kloostriiga, kus munk Savatti meile näitas sjsemuse ja välimuse saladusi. Käisime ka maaalustes katekombides kuhu aastasade jooksul maatud ligi 5000 inimest.

Tagasisõidul eksisime lõunalaagrissse ning jatkasime siis sõdurite lahkel juhatusel matka Värskas, Võõpsu, Rääpina, Luunja suunas. Teel peatusime Setu „Nikitiina Gora“ külas ja tutvusime ühe taluga lähemalt, mille ehitised näitasid küll omapära, kuid mitte kehvast ilusad karjad ja põllud kõnetesid enam jõukuse keelt.

Teel peatusime E. Seemnevilja ühjsuse esikujulikus Luunja majapidamises ning kasutasime pikema peatuse Emajõe suplemiseks.

Siin tabas meid üllatus. Luunja võrkpalli koondise treener hra Uehendrik esitas meile väljakutse võistluseks.

Võistlus tuli vastuvõtta, koos ranga kaotusega, mida aga tuleb kirjutada luunjalaste kavala taktika arvele, sest enne võistlusi kostitas meid üllahke perenaine pr. Hain (vist treeneri näpunäitel) nii korralikult, et isu võrkpalliks täielikult langes.

Kuid tuju tõusis peagi kaunis parjis, kus Eesti panga direktori pr. meid oma virtuoosliku mänguga bajaanil üllatas.

Algades suvimaatku, ei uskund ükski meist. et esinemistega niipalju poolehoidu võimlemisele võita suudame, mida meil senini harastatud väga tagasihoidlikult. Ent see poolehoid ja kaunid matkamuljed kohustavad meid vaid veel suuremale tööle...

A Pa uvere foto.

Emajõe kaldal Luunjas.

Tähelepanu vääriv tunnustus.

Fern. Alev.

Prl. Alice Westerblom

Tänavused ÜENÜ Tallinna Võiml. Instituudi suvised ringreisud kodumaal on vastukaja leidnud kaugemalgi ning esinemiste tulemusi on ulatand üle kodumaa piiride.

Haapsalut külastades esines instiituut seal ses lossiaias saades arvuka pealtvaatajate-kogu rohkete kiiduavalduste ja poolehoiu osaliseks.

Eriti aga oli naismusterrühma esinemine haarand Haapsalus suvitavat rootsi naisvõimlemisõpetajat pr. K-t, kes rühma rootsi rahvusest liikme, prl. Vesterblomi kaudu hiljem üksikasjalikumalt tutvunes instiituudi töö ja meetoditega.

Prl. Vesterblom on rootsi tsentraalvõimlemise instiituudi üliõpilasi ja ÜENÜ Instiituudi andekamaid võimlejad. Ta on iseseis-

valt juhatand rühmi juba üle aasta ning sobis siis pr. K-le esitatud võimlemistöö kõigilt mitmekülgsest ja ladusalt ja kestis juulikuu lõpupäivini. Siis aga pidi pr. K. sõitma tagasi Rootsi.

Et aga tööga oldi suudetud tutvuneda vaid pealiskaudselt, siis tuli prl. Vesterblomile varsti kutse sõjduks Rootsi, kuhu teda paluti kesk-rootsi sealseile võiml. õpet. kursusele lektoriks.

Preili Vesterblom on nüüd juba viibind Rootsis ja meie saadetud kirjadest ja materjalist selgub, et tal seal palju edu on.

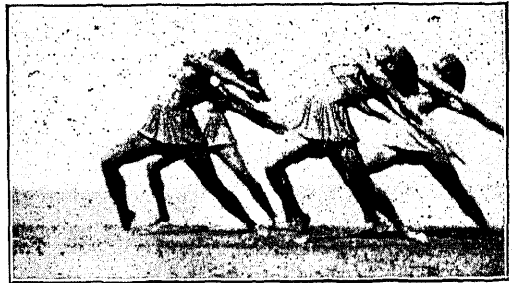
Meie naisvõimlemisest ollakse väga huvitatud ning on prl. Vesterblom korraldand ihe esinemise üle ootuste hääde tulemus- tega.

Nii siis tähelepanu vääriv tunnustus rootsi võimlemisõpetajalt prl. Vesterblomi kaudu meie instiituudi poolt propogeeritavale naisvõimlemisele.

Kuidas aga hinnatakse seda tööd kodumaal on muidugi küsimus omaette.

Prl. Vesterblom jääb Rootsi kuni ülikooli alguseni, muidugi kuj tal avanevad ajnelised võimalused õpingu jätkamiseks.

Olgu siinkohal öeldud instiituudi poolt prl. Vesterblomile jõudu tööle.

Harjutusi kavast.

Inimeste ja looduse juurde.

Mattamuljeid. Elmo Ellor.

Õõhnab magusalt, magusalt juvine tuul toob niitudekt ja nurme- delt hõngu. Ja päike hõõgub, kui tuline kuul, õhk täis on valguise lõngu. H. Wisnapuu.

See on mul juba weres. Ma pean. Kui mitte rohkem, siis vähemalt nädalit paar. Pean hakkama korrakski jalatallad kodutalu murukamara- ralt ja tõitama suwesse. Milline rõõm on was- tu minna tõuswale päikesele, milline õnn on õh-

tul wäsinuna wajuda auga teenitud unne jella, mil päikegi end noide kaugele, salapärate met- sade tahta peidab. Kui wäga armastan kodumaa keerlewaid, walgeid maanteid, enam aga sala- duslikke jalgrada, mis äkitselt keerawad teekt kuhugile metsa, järwe äärde wõi pöörduwad awa- ratele põldudele.

See oli kambjas. Keerasin äkki jalgrada kau- gele, kõrgustikule roomawasse metsa. Astusin ülimpeetihuna kitsast jalgrada, peod täis sarapuu

lehti, kõwasti westeldes tartumaa metsa orawate ja lauluräästastega. Siis hakkas ninasse tõrwa imalat hõngu, aoti suitju. Mets põleb, jälle saab riik tuhandeid pükse mööda, mõtle sin. Pärast aga: Wanamees, hall kui puutakk, istus kiwicare juures ja uttis kändudest tõrwa. See oli wanapagan. Tõeline, puhaswerd wanapagana tüüp, nagu kujutlewad lapsed. Mulle aga sobis see wanake, tema flegmaatilisus kõige selle wastu, mis elab seal all inimestes ja inimestega, ja põhjatu rahulolu eluga.

Kaariikas wiis mu üks saladuslik jalgrada Müta talu awarasse aida, kuhu Island kõhe saatis kaks inglit, tahjün delda: Linda ja Shen ni nimelised tütarlapsed ja — õunu olen ning heldeid andjaid samuti, kuitnud.

Üks jalgrada aga wiis mu turbarappa. Ma polnud põrmugi õnnetu. Sada turwast aitasin siiski töötawatel inimestel wälja wisata trööstis mu mudasid rõiwaid haletsewat peremeest: Oi, papi, teaksite ainult, kuidas mina ja ÜEMÜ kõrgepalu ofk. efimees Comois wahel Sanna rabas rasime — oma talu pärast!

Inimesed.

Oo, waata, inimene, inimesel näkku . . .

Joh. Barbarus.

See oli mu hulksurlik harjumus — hiihida mööda inimestest, afulatest. Kõndida waid looduses, olla öödes, üksikutes saludes, salapärasest laantes. Nüüd aga juhtus kusagil kauges ja wõõras Rápina metsas minuga pisut jubedat.

Kiskusin enda pooleldi mahajäetud küünis, mille kehwa katuse wahelt oma kollaste hamaste irewile hiskudes siise naeris kuu, wähestele heintele kerra. Öösel aga nägin unenäo: Tohutu naine astus küüni, wõttis mu pihku nagu kanni ja hakkas pead otsast pöörama nagu karjapoijsid kaalikal pealseid. Ja ise hulus. Ehmu sin üles. Ent hulumine kestis. Kargasin karjatades püsti. Parw öökulle tõusis katuse-roowidelt õhku . . .

Nüüd tulim ära inimeste juurde. Waatlen neid, kõnetan. Pärin, jutustan, naljatan. Näen põlul töötawat rahwast, hüppan üle kraawi ja jooksen piskukis appi ning juttu wiskama. Tuuakse toit järgi — noh, kes mullegi keelab.

Ega rahwa meeleolu polegi nii halb nagu wõiks olla kehwadest aegadest. Inimene harjub. Kõik on hinnatud ümber. „Pankrotid, oksjonid ja elutüdimus on kurjad koolmeistrid,“ ses oli õigus Aug. Meiköpil. Need on õpetanud maarahwa hoopis teistiti elama ja nüüd ei ki-

rutagi enam, nüüd waid püütakse töötada, kokkuhoida, arwestada. Ja elurõõm laiub jälle külas, tööjulguse ja maahinge järele hinnatakse ning austatakse inimest. Nii sööb aeg ise külast wõõra ja edewa, laisa ja linnaliku — ja see wana töö ning elamise ind kandub, juurdub küla noorsoosjegi.

Ja nii waatan ma inimene — inimesele näkku. Ja ma tajun eestlase näojoontes, kogu olemuses midagi, mis mulle kõneleb tugewast, elujõulisest ja terve mõistusega rahwast. Ja ma olen meeleldi eestlane.

Kalmudel.

Puhake paremad pojad, pärjatud olgu te kalm!

K. E. Sööt.

Kohtan niipalju wabadusõjas langenute mälestusmärke. Ja kui wähesed neist ütlewad midagi, olgugi, et sambasse raiatud nimeka kunstiniku nimi. Puhka — bronksjõdurid graniit-alustel. Igas kihelkonnas, mitmel nimekal lahingplatstil. Ja need on maksnud miljoneid. Kui õieti oleks need rahad mahutatud langenute mälestuseks ehitatud rahwamajadesse, mille seinal oleks wõinud olla aupaigal mälestustahwel . . . Miks külmame nii õhtrasti bronksjõduritega kihelkonde, kui kaunimalt, otstarbekohasemalt oleksime wõinud mälestada kangelasi. Ka parkide, spordiplatside, noorjookodude jne. näol.

Ja kalmudel õpin alles õieti rõõmu tundma elust ning noorusest. Südamest kordan soome kirjaniku Linnankoski sõnu: „Õnnelik on inimene üksnes siis, kui ta on noor, kui ta soonis woolab elu elawhõbe! Ja wahwa on inimene, kui ta julgeb wõtta elust oma osa täiel määral, kui ta laskub kartmata koskedelt ja lõhub laineid nii, et wahupiisjad jädelewad ta kalmudel . . .“

Ma haaran kogu hingega elust: Laske mul elada, laske mul igawesti elada!

Kabelitest huwitawam on Kambja, igawene mägestik miniatuuris. kust tartu panoraam paisatab nagu jeruusalemma müürid.

Lapsed.

. . . Konnakarbid roõatamad pruunes kätes Ja põsed punetamad kui wäikesed päikesed.

M. Under.

Olen laste sõber. Sannaht Mõruni — 22 klm. — olen sina ja kättpidi sõber kõigi jalgu järgi lohistawate inimesehakastustega, kuni nendeni, kes alles kannawad lühikesti kleite ja põlwpükse ning

peavad mängima sõra- ja lestajalaväe kindral-
leid. Neis on huumori, ohjeldamatut rõõmu, nen-
de filmades õilmitsevad nii ütle mata kaunid õn-
ne-siinililled, ühejõnaga, lapsed on elus kõige
huwitavam ja sõbrustamisväärsem inimsugu.

Kanepis kohtajin paari toredaid jõngermanne.
Suurem seis lombi ääres, nui pihus ja kõnetas
pifemat määrkasji:

„Willu, kas ja wikelkaali tahad näha?“

„Tahasji küll!“

„Pista nina lombi manu.“

Samal, mil pifema nina ja kaks wesihalljiniit
filma innukalt wette piiluwad, nähwad wiker-
kaari näitaja nuiaga wastu wett ja teisekesel
maailm piisku wastu näokeft. Muudugi nutt
— ja warsji mindi lepitult uutele toimetus-
tele. Naerjin piisarad filmi.

Noorus.

Noor olla, ja kewadet rinna sees
kanda.

G. Suits.

Aastate eest oli n. n. ehalkäimine meie küla-
lanoorjoo üldine ja ainukene lõbu, eelistatum su-
gupoolte kokkuasaamise wõimalus, mil noored

Külanoreed startimas.

poisid ja tüdrukud hullates ja wäherdades möö-
da sänge wõi heinu, weestid wabaaja natukese.
Käidi ka õfeti suuremate kampadega larmates
ja tükke tehes. Koorem katufel, kinni topitud

korsten jne.

Nüüd on ehalkäimine tawalises mõttes wälja
suremas. Noorjugu kohtub ühingutes, spordi-
platstil, laulu- ja näidendi harjutustel. Enam
sõprust ja seltsimehelikkust. Ka on masin annud
talulastele enam aega. Raadio, wolley, haroona
— need on lewinud taludeski nimetamiswäär-
felt, kõnelemata sellistest asjadest, kui jalg-
ratas, siidijukad ja walged tennisingad. Hin-
gelt näikse noorjugu terwenewat. Külaelu pole
enam keskikoolitatud noortelegi karistuseks, kül-
lap aga määratuks ja palju wõimaldawaks tege-
wuswäljaks. See kõik aga on põhjustanud ka
küla noorjoo üldise kultuuristumise. Kitsas aeg
piirab alkoholi tarwitamist, see lämmatab huli-
gaansusi ja kakelusi.

Sügis.

Ju wili walmind wäljal nagu meji ...

... Ent külas undab rehepeksumasin.
A. Alle.

Mööda on suwekene, sügijele kaldub. Niidu-
masinate särinas ning garnituuride urisewas lau-
lus sammub külla sügis. Toob endaga ahad wi-
mapilwed, sajused päewad ja muremõtted. Tilgu-
tab sappi südamesse, meeltesse mõrudat.

En-näe, juba kaskedes kollast! Sügishambad
on purenud ...

Tulen pisut nukrana tagasi maantseelt. Lühike
ke oli suwi, oi, kuis lühike!

Kiri sõbralt. Ja Woldemar Went kirjutab:
aga tulewal suwel, siis lähme. Siis püüame an-
gerjaid Kundas ja wähti Wändras, küttime
hunte Waraweres ja saarmanahkadest teeme
mantli tütarlapsele, kes on lugenud läbi meie
tööd wiimajeni. Petseris joome liikwct ja haras-
tame amokijooksu, Ruhnos tilgume hülgeras-
wast ja Saaremaal käime saunas ...

Milline kena muinasjutt!

Maa aga walmistub sügijele.

Sännas, 18. aug. 1932. a.

Elmo Ploom.

ÜENÜ noori spordiväljul.

Kuidas sattus sport ÜENÜ-sse — kes seda
enam teab? Ent tõsi on: sama wana kui ÜENÜ
on ka tegelemine spordiga. Noorpõlwe, eriti
meesnoori tõmbab see ala ning on osakonnas
sportline tegevus alatasa tõusnud, spordihä-
rude arv aina kaswanud.

See kõik on läinud iseenesest, loomusun-
nil. Mingisuguseks suureks juhtimiseks na-
sellest kirjutatakse teisal, pole ÜENÜ-s ol-
nud ei inimesi ega ainelsi wõimalusi.

Ja kuigi meile on loodud kehakultuuri siht-
kapitalid ja muud sporti õnnistawad asuti-
sid, pole ÜENÜ seni räänud nende õnnistawat
varjugi. „ÜENÜ teeb sporti muu seas“ õel-
di meile ministeeriumis ning waliti sihtkapi-
tali walitsussekarskushidu ja töttervise esi-
najaid ja ÜENÜ kohale töölissportlasi.

Ning nii „muu seas“, rahwalähedasejt, külla-
nooruse vajaduste kohaselt juurisid siis
Kuusalu osakonna noored rabaveert mängu-

ÜENÜ Kuusalu osak. noored spordivälja rajamas.

platsiks, muretsesid endale omal jõul mängu- vahendeid, kogusid omal jõul kogemusi. Tehi seda mujal osakonniski toetuseta, välise abita, juhita, sest instruktoridki juhiti eeskätt spordiseltsidesse.

Loomulikult on sellise tegevuse juures auke ja puudusi ent ta on ält pääle alguse saanud ning sügavalt kodumullas juurdunud oma töö ning ÜENÜ kaudu ka levinud töö, kelle ajakohased ja jõukohased vormid sellest pioneertööst endast väljakasvama ning kehakultuuri mitmekesistama ja rahvate lähemale tooma peavad. **K.**

Uusi ülesandeid.

Lisaks E. Idla mõtetele (lhk. 151) juhik-sime tähelepanu veel mõningaile tegevusajule.

Esijoones tuleks enam tähelepanu anda ka vakindlaile harjutusile — treeningule, millele ei saa olla juttu vastupidavusest, tehnilisest oskusest, stabiilsusest. Loomulikult on sellega kaasakäiv ka vajalikkude spordivahendite hankimine, milline kehvast ajast hoolimata rõõmustavalt edenend.

Samuti tuleks tähelepanu anda mõningaile uutele aladele. Nii on väga vähe tegeletud veesportidiga, kuigi vahest oleks olnud võimalusi. Mõeldagu siin vastavatele kursustele ja harjutusile edaspidi. Samuti tuleks soovitada tegelemist raskejõustikuga (tõstmine, maadlus jne.). Inimmaterjali meil selleks leidub ning sobib siin harjutusiks ka talvine aeg ega ole siin ülepääsmatuud raskusi vastavate vahendite (õlematt) saamisel. Samuti mõeldagu ju aegsast suusaspor-di eeltöile. Loomulikult ei saa see, kelle suusapuud alles kasvavad, õigel ajal ääta treeninguga.

Samuti peaks iga ühng (osakond) püüdma asjatundlikkust vastavate kursuste ja kirjanduse kaudu. Poleks paha, kui igal pool leiduks asjatunlikke kohtunikke ja korraldajaid.

Edasi, arengu tähe all!

A. Oolep.

Võistlusilt suvehooajal.

Käesoleva suvehooaja tegevus on osakonnis peajasjalikult koondunud ringkondade kergejõustiku võistlusisse, millised on arenend nji osavõtjate kui ka publiku huvitõusu tähe all. Kui I. a. peeti vaid 16 ringkonnas osakondadevahelist ringkonna võistlust, siis on neid tänavu juba korraldatud 22, ringkonn-

nas millest võtnud osa üle 800 sportlase 85 osakonnast.

Tõusnud on ka tagajärgede tase ning kogemused. On saavutatud terve rida uusi maakondlikke tulemusi ning endisest vähem on kasutatud välist abi. Kesktoimkonnal pole olnud vajadust kohapääsete juhiste ja otsuste muutmiseks. On omatud korraldusoskusi, kui ka teadmisi tehniliselt üksikasjus. Kehakultuuri on osavalt viidud maapiidudegi eeskavadesse ning võistlus kavade koostamisel on sageli näha suurt leidlikkust. Põhena võiks märkida mõningaile juhuseil kava liigset laiaulatuslikkust arvestamata ajaga ja võimalustega.

Soovida on jätnud ka võistlusist osavõtn küsimus. Tundub distsiplini puudust, kui võistluskohtale ilmub vaid osa ülesantud võistlejaist. Kannatab, ringkondade ühjtöö mõte ning hõhnata tuleks ka korraldajate tööd.

Tehniliselt on olnud raskusi ka sobiva võistlusvälja leidmisega. Võistlust mitmes kohas korraga pidada pole aga soovivat kuidagi. Samuti on väli olnud võistluste alul sageli ettevalmistamata (mõõtmata, märkimata, kohendamata, võistlusabi-nõud kohale toomata). **A. Oolep.**

Ühiselt kuulitõukamist harjutamas.

Sportline keskmine kümnest.

ÜENÜ Sp. kesktoimkonnalt k.a. koostatud ÜENÜ spordliku tegevuse kokkuvõte kavatsetakse eraldi välja anda, millepärast andmeid 1931. a. tegevuse kohta „E. N.“ ilmund pole. Märgime siin vaid kergejõustiku alade kümme parema tagajärje, keskmise:

Meestel: jooksud — 60 m. 7,5; 100 m. — 11,9; 200 m. 24,8; 400 m. 55,5; 800 m. 2.11,8; 1000 m. 2.50,4; 1500 m. 4.33,2; 3000 m. 10.04,5; 5000 m. 17.55,4; 4×100 m. 50,1 sek.

Hüpped: kaugus 6.20,6; kõrgus 166,6; kolmik 12.66,5; teivas 2.95; hoota: 2.83,7; 1.11,6; 8.31,8.

Kuul (5,44) 14.82,4, kuul (7,25) 12.34; ketas (1,5) 41.37,7; ketas (2) 36.72; oda 47.54,6.

Naistel: 60 m. 8,8; 100 m. 16,0; kaugus 4.04; kõrgus 1.25; kuul 7.65.

K. a. on sportiline tase seniste andmete järelle ÜENÜ-s tunduvalt tõusnud. On alasid, kus tänavune kümnes tagajärg parem lätnud aasta keskmisest. Põhimõte on ja jääb:

Kaugemale, kõrgemale, kiiremini!

H. N—k.

Sport Tallinna osakonnas.

Ei ole praegu hooaeg lõpul ega aasta vahetus, mil tavaliselt sobivaim aeg tagasi vaatamiseks, ent „E. N.“ soovil heitkem veidi pilku senisele 1932. a. tulemusile Tallinnas. ÜENÜ Tallinna osakonnale kergejõustiku hooaeg on olnud elavam kui kunagi varemalt. Osak. spordiklubi näib pühenduvat kergejõustikule enam kui muule.

Asjatu kulukus ja inimmaterjalj puudus aasta alul käsipalli taset tunduvalt halvast, mistõttu loomulik, et meeskond oma head positsioonij näit. võrkpallis ei suutnud hoida. Rahul võib olla jä ä p a l l i meeskonnaga, kes hästi esines Eesti esivõistlusil kaotades Tallinna Kalevi vaid 1:2. Jalgpalli meeskond töötab praegu rahuldavalt, kuigi töötulemused võiksid olla tunduavamad. Läänud aasta kangemad — jalgratturid — tänava on veidi tagasi tõmbunud, esinend on kaks, kellest Elmar Treiman endiselt püsib Eesti paremate klassis.

Rõõmustavat edu näitab k e r g e j õ u s t i k. Sellele aluseks on loomulikult organiseerimistöö, mis algas juba läinud aastal. Kõigepealt moodustus spordiklubi juure umbes 30-

Eesti meisternaiskond 4×100 m. jooksus ja parimaid sportlasi ÜENÜ Tallinna osakonnas: T. Kelder, O. Parts, Kats, E. Rauge. Tõid ÜENÜTO eesti esivõistlusil üldkõikuvõttes teisele kohale.

liikmeline spordijõiste rühm, kust juba tänava nähtub häid tagajärgi ja milline rühm — aluseks on kergejõustiklaste pealekasvule. Läänud sügisest alates kergejõustiklased olid töös talve läbi võimlas ja (kuigi see töö paiguti ei olnud kõjkerahuldav) tulemused tänava suvel näitasid, et sihikindel ettevalmistamine väga vajalik on.

ÜENÜTO (selle nime all tuntakse Tall. osak. kõikjal peamiselt sportlaste kaudu) meeskergejõustiklased on seniajani tänava esinend seitsemel, naissportlased neljal võistlusel.

Hooaja õnnelikum ettevõtte tänava oli Pärnu matk 9—10. juulil. Kolmekümne kergejõustiklaste võiduretk andis tulemusi rohkem kui loodeti. Järjekordne klubivõistlus „Vaprusega“ andis ÜENÜTO-le suure võidu 60,5:34,5. Poisid võitsid omaealisi Pärnus (kaheks grupis: 16—18 a. ja alla 16 a.) 60:30 ning peale

selle ÜENÜTO suure võistluslustiga sportlased — mehed ja naised — domineerisid ka klubivõistlustele järgnend avalikel võistlusil Pärnus. Tallinnas sooritajast on märkimisväärne naissportlaste võit Kalevi üle, kuna Kalev seni tahtis olla Eesti parim ka naisspordi alal. Klubivõistluse võitis ÜENÜTO 41:39. Eesti esivõistlustel naissportlased kokkuvõttes tulid 45 p. teisele kohale Tartu Kalevi järel (50 p.). Meeste esivõistlustel Narvas ÜENÜTO sai 6. koha 24 punktiga, jäädes maha ÜENÜ Tartu osakonnast (36 p.), kuna polnud võimalust võtta esivõistlusist osa täie koosseisuga (puudusid Klemmer, Kurviits, Kuuse). Ja kui ka erilise hoolega püüti kõik paremad mehed kokku saada sõiduks Valka võistlema Tartu ja Valgaga, siis ärasõidu päeval üks „hiibisõnum“ järgnes teisele, üks ei saa, teine haige, kolmandat ei lubata, nii et kahe kõva rivaaliga kokku tuli minna väiksearvulisel nooremate jõugul, kes oma ülesande täitsid jõukohaselt. Ei lahkaks uskuda, et täie koosseisuga Tallinn kaotaks Tartule, nagu nüüd, kui Tartu ajutiseks tarvitamiseks ei võta sportlasi väljaspoolt, nagu Valga puhul.

Tänavused tulemused, mis väärivad tänuilku hinnangut, on tallinlastelt olnud:

Naistelt: 100 m.: Olly Parts 13,2, Taimo Kelder 13,4, 200 m.: Kelder 27,0, 400 m. Kelder 63,6, 4×100 m. 54,5 (tagajärjed, mis meestelegi teevad muret), kaugus Kelder 484 (ÜENÜ rekord), kõrgus Parts je Kelder 135, ketas Parts 30,21 (rek.), kuul Parts 9,05 jne.

Meestelt: 100 m. on tänava kõikjal ÜENÜ-s läinud kiirelt. Varemalt ei saadud kuidagi alla 11,8, tänava on Tallinna osak. üksinda 5 meest jooksnud alla sellele. Paremad H. Kadak 11,3, E. Knuut 11,5, A. Gustavson 11,5 jne. Juuli lõpus näitas head vormi A. Klemmer, kes 1500 m. saavutas aja 4.15,6. Haruldase spordivõimuga on tänava esirinda tõusnud O. Kurviits (kaugus 6,61, kuul 12,52, ketas 37,07, teivas 3,00 jne.) Tublidest tublim on Aksel Kuuse (hüpanud kõrgust korduvalt 1,80, kaugust 6,45, kolmik 13 m. ümber, teivas 3,00, 110 m. tõkkeit 16,9 jne.). Lubavaim mees on 19 aastane Koit Annamaa tõugetes-heites (saavutanud kuulis 13,05, ketas 41,00). Poiste rühmas on silmapaistvamad P. Oja (kaugus 6,40) jooksjad: kaks Rosenbergi, Saar, Allan, heitjad-tõukajad: Illi, Allikas, Tomberg, Jürgens j. t.

Spordiklubi hooajatöö krooniva tulemusena toimusid 7. sept. Tallinnas suuremad hooaja kergejõustiku võistlused 52 sportl. osavõtul.

Üllatasid veel rekordarvulist publikut G. Sule saavutuste kõrval kettahetles vana-meistri Feldmannist mõõdajõudnud ÜENÜ Kahu sporditäh A. Kask ja kõrgushüppes noor klubiane Aksel. Kuuse (183 sm.). Tegevus areneb.

ROOTSI KÜLALISTEGA KÜLAS.

„Spelmann“ Torén tallinlaste ja riisiperelaste keskel.

Eesti-Rootsi (õigem küll Tallinna-Stockholmi, noorsoolased on end aastate kestel sidunud katkestamatute aateliste herrastuste sõprussidemetega. Pingutavad neid sõpruspaela vastastikused külaskäigud, milliseid ühe „suure lombi“ on sooritatud kümneid.

Kevade tules lindude ja lauludega algab harilikult elavam kirjavahetus, mille tulemuseks tavaliselt siis külaskäik embakumba peafinna. Kalevipoeg (rootslaste keeles: „Kalle pä veg“ — kalle teel) on ju küll kümneid kordi kuulnud ja näinud oma lael rootsi ja eesti noorsoolasi, rootsi ja eesti-pärast laulu- tantsu, haaravaid saabumise ülleelamusi ning mõndagi lahkumise lille- uputust.

Käesoleval suvel tõi „Kalle pä veg“ Stockholmist kümmekond eestisõpra üle Läänemere Stockholmis omakultuurilise noorsoo- ühingu „Apelli“ liikmete näol.

Mitmed neist külastasid Eestit ju teist ja kolmat korda (ja kõik noorsoolased teavad, et nad on tere tulnud veel tuhat korda!) Ragnar Valman („Apelli“ juhatusliige, Hilduriga veetlev Elsa ja Karl-Eric (tingimata peab neid mainima koos — meie õnnitlus). Aino Dahiberg, Stina Anderson, Herman Johanson, Karl ja Gunnar Thoën (no teda „spelmanni“ peab tingimata mainima muidu pahandavad meie tütarlapsed!) ja teised. Nad kõik polnud pannud raskeks külastada meid kes teist, kes kolmandat korda.

Seekord ei piirdunud meie rootsi sõbrad vaid Tallinnaga, vaid külastasid ka maad. Kutsusid külla meid (tingimata meid s. o. ka Tallinna noorsoolasi) ÜENÜ Põlli osak. noored, ootas ÜENÜ Riisipere lahke rahvas. Ootas... — sest jaanipäeva rong — pikk kui pühade vahe — ei tahtnud kujudagi võtta vedu ja veeredes mitmeid kordi tagasi — jõudis Riisiperre kahetunnilise hilinemisega.

No selle eest aga üllatusi:

Jaama ees hiigla rahvamurru keskel root-

si ja eesti lippe ning äkki tervitabki meid noorsoolaste koor rootsikeelse haarava hümniga! Siis lilled ja „elagu“ hüüud ning hiiglatore sõit kuues „kasetatud“ suurvankris Riisipere endise lossi eite, kus meid lastekodu ja osakonna rahva poolt korraldatud ühislaud ootas.

Mindt siis riisipere noorsoolaste poolt muistsel kombel kaasihamiste, sõnajaia õie otsimise ja muuga korraldatud jaaniõhtule kuhu vist oli kogund tuhandeid noori ja vanu ning suure tule ümber järgnes rootsi, eesti ja rahvusvahelist tantsu kuni idatäev- vas kumas koif.

Järgmisel päeval jalutasime pargis, tutvunesime metsaga, kiiksimise suurel küigel ja karastasime end järve vees.

Riisipere osak. oli seks puhuks asetsend Plato (Riisipere) lastekodusse, kus selle armas juhataja hra Suurmats tema lahkumise ülekeev proua, siis agarad noorsoolased prl. Laur, Ahve, pr. Utuste ja palju väledaid käsi ja jalgu meie olemise väga muu- vaks ja armsaks tegid. Kahju oli asuda Põlli poole, kus meid noorsoolased taas pasunale, trompetide muusika ja muuga vastuvõtsid ja kookidega kostitasid, mis meile imehästi maitsesid.

Siis aga viis meid autobuss Varbola maalinna hiigla jäänustele, kus taas pidustusile järgnes eesti ja rootsikeelseid haaravaid ter- vitussõnu, kuulsime Põlli noorsoolaste ilusat koorilaulu ning esitati eesti ja rootsi hoog- said rahvatantse. Oli ju videvik ja piserdas vihmakest, kui asusime tagasiteele.

Allakirjelanul jäid parimad muljed külla- sõidust, külalisist ja lahkeist vastuvõtjaist. Koosveedetud päevad lisasid palju väärtus- likku mälestuste ja kogemuste salve. Täna- me vastuvõtjaid ja kaasaaitajaid.

Täname ka meie rootsi sõpru: ega unusta meie nende eestikeelset laulu, neid Val- manni otsekoheseid ja südamlikke lahkumis- sõnu tema ja Hilduri ning Elsa Andersoni ilusat vingakriit (armukadedustantsu), Karl Ericu puukirja-, Thorënide häriatantsu ja muid rootsi rahva rikkalikke ja meisterlikult esitatud solotantse.

Kuuldavasti näeme neid tuleva-aastasel lau- lupeol jälle! Välkomma i nächsta Ar! A. J.

Osavõtjad ja külalised ÜENÜ Põlli osakonnas.

ÕPILASNURK.

T I P I.

V. a.

„E. N.“ toimetaja!

Olen väga huvitatud „Eesti Noorusest“ ja oleksin Teile väga tänulik kui avaldaksite mu töö ja saadaksite mulle Teie ajakirja.

Olen 14 a. vanune igapäine ja harilik poisikene lasnamäe kandist. Võtsin talvel 5. kl. õpilasena hää eduga asa õpilaskirjatööde võistlustist.

Pilti mul ei ole. Olen sama must ja räpane, kui teised minu vanused poisiklunnid ega erine neist millegagi. Kui eeslinnas olete liikunud, olete mind kindlasti teiste hulgas või mõne kino akna all näinud. Sõbrad hüüavad mind Allaks.

Parimate tervitustega

Alla.

Meile agulipoistele meeldib küll sport ülekõige. Ja suured jalgpalli võistlused. Kui siis veel kuuleme kusagil „Sport!“ mängimas, on kindlasti kõik meie poisid kohal: Saab ju siis meie lemmiku, Tipneri, mängu jälle näha.

Töö on küll staadionile pääsmisega. Võtame mõnikord mõne sisseastuva peene härra varukast kinni: „Isa, oota mind ka!“ ja paneme uksehoidjast mööda pääsedes kohe imestanud isa juurest jooksu. Teinekord tuleb jälle valvata vahte ning ronida üle plangu või pugeda kusagilt pulkade vahelt. Mõnigi kord on mul nende plangupiletitega olnud pintsak lõhki ja põlv verine...

Niipea kui siis mängijad ilmuvad, on ka meie poisid kohe kohal ja siis müriseb saja poisi suust: „Tipi, Tipi, hurra!“

Meile meeldib Tipi sellepärast, et ta on hää ja aus sportlane ega saa kunagi tige-daks ning on osav ja julge.

Tänagi mängis vastane pool hästi ja surus palli ühtelugu „Spordi“ värava alla. Niipea aga kui pall hakkas tulema värava poole, haaras Tipner ta külma rahuga kaenlasse, nagu oleks ta mõni armas olevus. Ega aidanud vastaste saginised ega päälöögid: Tipner leidis palli kas või teise nina alt ehk hüppas talle kõrgele järele, et pääga-lööja talle ratsuna alla jäi ja pall kaugele platsile lendas. Siis aga müriks jälle poiste koor ja rökkas kogu tribüün: Maru, Tipi, maru!“

Siis aga mängu lõppedes palsutasid poisid Tipile õlale ning meje koor kordas: „Aga sa võtsid hästi!“ Tipi naenatas ning poiste sipelgapesa saatis teda rjetusruumini, kuhu meid enam sisse ei lastud. Ja kogu kodutee kõnelesime veel Tipist ja tema võidust.

Mulle hakkas Tipi eriti meeldima talvis-test jääpalli võistlustest saadik, kuhu jälle mõne teise väiksema poisiga olin pugunud seekord plangu vahelt.

Siis „Spordi“ värava all kord komistas Tipi ja vastase poolt pallile sihitud tugev hoop plaksus temale vastu sõrmi. Tipi oli nagu valu pärast punane. Meie poisid kõik arvasime, et nüüd tuleb üks tugev sõrm või kakelus ja Tipi liikuski kurjal näol lööja poole. Siis aga naeratas ta läbi valu, kummardas, pakkus lööjale terve pahema käe ning lahkus platsilt ühtki kurja sõna lausumata.

Sellest päale muutus Tipi mõnugi lemmikuks.

H. A.

Noortepäevi.

Jüri noortepäev.

Jüri noorte päev algas 7. aug. jumalateenistusega Jüri kirikus. Jutlustas õp. Aunver ja mängis ÜENÜ Aruküla osak. puhkp. orkester.

Jumalateenistusele järgnes rongikäik lippudega ja orkestrite saatel ilusasse Lehmi tanimikuisse, kus algasid spordi võistlused. Võistluste ülekaalukaks võitjaks tuli Aruküla osakond võites Olympia teatejooksu ja saavutas 100 ja 3000 m. jooksudes kolmikvõidud. Naisaladel oli võidukas Rae osakond, kes tuli üldpunktidega II kohale III koha sai Lehmi Noorte ühing.

Nrs. Utno avakõnele järgnes härra Riigivanema K. Einbundi sisukas kõne „Noorsoo eluvaatelistest küsimustest.“ Oli vist esimene kord eesti noorsoolikumise ajaloos, kus härra Riigivanem huvitatuna noorte üritusist tuleb noorte juurde kõnelema.

Kõnele järgnesid deklamatsioonid ja A. Taari näidend „Emake maamuld“ Aruküla osakonna poolt ettekantuna. Rahvatantse esitasid Rae ja Lagedi osakondade tantsutrupid. Noorte päev lõppes tujuküllaselt. J. R. L.

Lõuna-Harju noorsoopäev.

Pühap. 7. aug. toimus ÜENÜ Lõuna-Harju osak. korraldusel II L.-Harju noorsoo-päev, milline traditsiooniline Lõuna-Harju noorteperele. L. a. toimus ta ÜENÜ Järvakandi osak. korraldusel Järvakandis, tänavu ÜENÜ Valtu osak. korraldusel Valtus, tuleval aastal ÜENÜ Inglise osak. poolt Inglise.

Hoolimata vihmast, mis peletas kaugemad küllalised, võib päeva õnnestunuks lugeda. Osa võttis L.-Harju 9 osakonnast üle 300 noorsoolase. Päev algas rongikäiguga koolimajast vabadussõjas langenute mälestussambale, mille juures L.-H. keskoimk. esimees mälestas langenuid ja orkester mängis: Lige-mal Jumal sul!“

Päevane kava, millise moodustasid kõned, ühised koorilaulud ja rahvatantsud — õnnest täiesti ja leidis sooja vastuvõtu.

Huviküllaseks kujunesid ka spordivõistlused, kus võitjaks jäi ja teistkordselt omas Keskkjuhatuse auhinna ÜENÜ Valtu osakond.

Päev oli vihmasesest ilmast hoolimata huviküllane ning kogu Rapla alevik kihas kirjuis rahvariites askelduvas noorusest.

E. S.

Virumaa noortepäev.

Juba mitu nädalat oldi ärewil. Noorte suvipäev tuleb! Tuleb Toilas, eesti kaunimas kohas, Pühajõe salalistes orgudes.

Ja siis, laupäeval, 30. juuli õhtul elustuski muidu vaikne ja rahulik Toila. Woolas elawat ja tujuküllast noorust autodega Jõhwi ja Narwa poolt, tuli wanakriga Järwelt, rongiga, ratastega ja jalgsi igast kaarest.

Koguti siis kumerate rannaküingaste ja puie wahelisele murupoolsaarele, mille moodustas loode pool hämarufes sumisew meri ja kirdes pärilise Pühajõe sinendaw suu.

Jõhwi agarad skaudid olid juba tõmmand ülesse lipu, süüand tule ning sädemete herendasse kumma afus paljaspäi wirumaa keskikorduse esiründaja W. Mustel, mainides hoogsa il sõnul päewa (õieti õhtu!) awatuks. Terwisas toila kuldsoo Artur Gabriel ning sulawas soome keeles eesti-ingerlane prl. R. Reijo, kes pilklikult kirjeldas ingeri noorsoo raskusi. Hüüdsid oma wärske ja hoogsa terwituse skaudid ja puhus siis wähe waimustawat aatsejuttu meie noorsooonu ja waimline juht A. Meikop.

Järgnes rida ilusaid isamaaliigi laule, pilwewinna kiskund taewalaotuse all. Tuli ragises — skaudid pildusid noortepäewa rakette ning elawust jatkus, kuigi märgadena otjiti wiimawarju Toila küünides ja suwilais.

Alewis aga oli esimese eesti teatri haaraw 50. a. juubel täies hoos.

Järgmine päew algas noorte kogumisega ühele Pühajõe ilusale terrasile, kuhu ühtaegu kosrus mere müha ja sulinad jões. Waadeldi lossi, parki, allikaid ja tehti tuwust mereweegagi.

Järgnes meelejäaw koosolek, kus wastatikuuseid terwitustõnu kuuludus kümnekonna osakonna esindajalt ning esindajalt ingeri piirimailt. kõnelesid Mustel, Bachman ja Meikop ning H. Sillasto andis edasi haigestund Marie Underi tulikuumad õnnitlused.

Järgnes humoreskide wõitlus, kus narwa noorsoolane prl. H. Jürgens kuulajaspere jedawõrt tujju wiis, et kõik kogunewad laulupeolaseidki kuulama jäid.

Merel aga kiikusid sajad mootorpaadid ja lastid üha uusi ja uusi põhjarannikult peopäiwile tulewaid laulupeolisi kaldale.

Ning wiist küll üle ilusa soome lahegi kostis laulukooride helidel eesti laul ja tungis noorlaste waimustushoog.

Wajuti laiali, ent südamed jäid ühte. Kas näeme küll tulewal aastal üksteist jälle ilusas Porkunis? Pärja Carsperk.

Tartumaa noortepäev.

Weidi uinakus wiibind üENü Elwa osak. on nüüd intenziwsest tööle afund, tõmmates kaasa kohapealseid tegelasi ja noori. Kirjandusharus tegelewad muu seas kirjanikud Jaan Kärner juhatajana ja ka Hugo Raudsepp, kes tajuta lubanud lawastada oma näidendeid. Oma lähima naabri-ga — Tartu osakonnaga, osakond on afund tihedasje kontakti, kellega ühiselt 31. juulil, s. a. Elwas korraldati üENü 1. Tartumaa osakonnade suwipäew, mis ilusa ilma tõttu ka õnnes-tunult möödu.

Päew algas awamisega Elwa seltsimajas, mille järele sõideti Elwa lähedale kuulsale Wapramäele wabaõhu kooswiibimisele, kus ütlesid terwitusi keskjuhatuses esindaja nrj. Ago Jõger, Walga osakonna esindaja nrj. Brachmann ja Tartu osakonna abiesimees nrj. Asmann. Terwitustele järgnesid ühislaulud, ühismängud jnc. Suwipäew lõppes peoga Elwa seltsimajas, kuhu oli kogund rohkel arwul ka Elwas suwitat publikut. Peo kawa täitsid Tartu osakonna kaunid koorilaulud nrj. R. Ritjingu juhatusel, rahwatantsud Tartu osakonnalt, deklamatsioonid Tartu ja Elwa osakonnalt ning lõpuks kanti Elwa osakonna näiteharu poolt eduga ette „Paruniproua Kai“. Leo Trellmann.

All; noortepäewa kooswiibimine Vapramäel. Keskel: Vapramäe väljawaateid. Ülal pahemalt soome, ingeri (prl. Roosa Reijo), eesti (A. Meikop), esindajaid Toila noortepäewal ja laulupeol.

Lääne-Viru noortepäev.

Pühapäeval 14. aug. peeti Winni mäel — üks kauneid Kalewipoja künniwao harju Pandiwere kõrgustiku woorede wöös — Ü.E.N.Ü. Lääne-Viru (6. ja 7. ringkonna) osakondade 1. noorte-päewa.

Hommikul pifardus ülevalt laia wihma, ning weel enne kella 11., milleks loodeti koguda eelprooweks, kostitas taewataat tiheda uduwihmaga. Ent jagunes siis pilw horraga kaheks, päikene terwitas heldimusega, ning algas Winni mäel kirkas augustipäew.

Tgaft ilmakaarest ronis siis hõiskeil noorusenergiast häälestet noori mäele, mõned küil pääle seiklusrikkaid ekshitsioite.

Kell 1/2 4 p.l. awas korraldama kesktoimkonna esimene nrsl. Oto Grüntal noortepäewa lõpetades: „tere tulemajat Winnimäele noorsoolaste ning küllalised noorustulega rinnus!“

Aluwer-Arkna + Winni-Pajusti ja ühikute teiste osak. esindajate ühiskoor laulis nrsl. Oto Grüntali juhata. Ch. Wetliku „Kas tunned maad“, Kjerulfi „Maja epistel“ ja Art. Kappi „Mu jüda“.

Järgnesid wõimlemised Koerawere osak. naistrupilt, ning rahwatantsud: „tuljak“, „tüska polka“, „eideratas“ ja „labajalawals“ osakondade ühistrupilt, millede hääd ettekannet nautides ei saa jätta mainimata wäsimatu energiaga nrsl. Hermilbe Leibachi.

Jõepere osak. mängis hoogsalt H. Mülleri maja „Maja maantee ääres“, ning omas keskjuhatuselt näidendike ettekandmise wõistluse rändauhinna — Herman Halliste modelleerit meite tisedama lawakirjaniku Aug. Kitzbergi reljeefi.

Lõpuks kõlajad wõimsalt Enn Wõrgu „Lauljate liputauku“ helid, ning päälle kesktoimk. esimehe lõppõnna ühine „Eestimaa mu isamaa“.

Järgnes 9=10 tujuküllane jalakeerutis haljal murul, orkestri saatel ning algas siis kojuõit.

Nagu kahju oleks olnudki lahkuda. Ja äkki eidsimegi end Winni agarate noorsoolaste preilide Waldride ilusa talu weel ilusamas aias ning warsti ka ühise laua ääres. Siin koerawere, seal Esju-Katela, siin Winni-Pajusti ja Karitja.

Jätkati 2. noortepäewa ning lubati tulewal aastal teha mõndagi paremini. Ning sulajid siis lahkumisel ööudusse wiru hümniks määratud: „Kus põhjalatse kohjised!“

—0—

Lääne-Harju noortepäev.

Pühapäeval, 14. skp. peeti Riisipere osak. korraldusel Lääne-Harju noortepäewa. Ilm oli päiksepaistelne ja osawõitjaid rohkesti. Eriti kõstis tuju Lagedi osak. orkestri ja

hattu osak. sportlaste saabuminte.

Kell 12 algasid ringkonna kergejõustiku wõistlused, millistel saawutati ilusa ilma tõttu häid tagajärgi. Keskjuhatusje rändauhinna paremale osakonnale wõitis Riisipere osak. 60 punktiga, hra Pähkelmanni rändauhinna paremale meesportlasele — nrsl. Endel Reinhard 24 punktiga ja pr. Suurmatji auhinna paremale nais-sportlasele nrsl. Salme Meldorf 6 punktiga. „Plato“ lastekodu ja Sooniste meeskonna wahelise jalgpalli wõistluse wõitis esimene 2:0.

Õhtul oli kohaliku koolimaja ruumes pidu. Eeskawa täideti Lagedi osak. puhkpillide orkestri ja Riisipere osak. kahekorde segakwarteti poolt.

Keskjuhatusje esindaja hra Utuste sijuka kõne järele terwitati noortepäewa korraldajaid Lagedi, Rae ja Hattu osak. poolt. Ka anti wõistluste wõitjatele üle auhinnaid ja diplomid. Eeskawa lõpposas Riisipere osak. näitetrupp kandis ette Leemetja rahwatuiki „Talupoegade president“. (President Nuiatuus“) saades suure menu osaliseks. üldiselt mööduis päew sijukalt ja hoogsalt. Wõib tunnistada, et Lääne-Harju ringkonnas tehtakse innukat ja tagajärjerikast tööd.

R. Wolep.

ÜENÜ Põhja Viru ringkonna osakondade wahelised wõistlused peeti 28. augustil 1932 a. Kloodi mõisa pargis ÜENÜ Veltsi osakonna korraldusel. Ränga vihma tõttu, mis kogu wõistluse ajal kestis, osutusid saavutised nõrgapoolsiks. Eriti hüpperajad näjsid waid suurena porilombina. Sellepeaje vaatamata olid wõistlused konkurentsi pooldest väga pinevad, iga koha pärast südilt. Teatejooksus, kus wõistles 4 meeskonda, oli wõistlus eriti pinev. Halwa ilma tõttu oli rahwast peajt vaatamas vähe, kuid need, kes olid, tegid pöörast kisa oma wõistlejate ergutamiseks. Wõistluste lõppedes järgnes auhindade ja diplomide jagamine koolimajas. Keskjuhatusje rändauhinna wõitis esmakordselt Veltsi osakond 123 punktiga, kellele järgnes Aluvere-Arkna 80 punktiga. Parimaks naissportlaseks Veltsi osakonnas osutus prl. A. Luuk, wõitis eriauhinna, parimaks meessportlaseks Veltsi osakonnas osutus J. Tambik ja Aluvere-Arkna os. Kääsmann, kes said eriauhinnad, Diploma jagati iga ala esimese viiele. Tähelepanu äratada veel asjaolu, et naissportlasi mitmest osakonnast oli wõistlemas tervenesti 11.

Uusi ÜENÜ osakonde on asutatud: ÜENÜ Akadeemiline osakond. Asutatud 18. augustil 1932. Asukoht Tartu, Vabriku t. 4-3. Asutajad Tojger, Jänes, Birk, Mõllifer, Vahtel.

ÜENÜ Ingeri osakond. Asutatud 21 augustil Kallivere külas. Asutajad Roosa Reije (esinaine); Jüri Harraka (abiesimees); Roope Reijo (sekret.); Olga Lulla j. t. Aad.: Kallivere p.ag. Kullaküla.

Harry Hasenbuš †

In memoriam.

4. augustil varises taas ÜENÜ suurest pe-rest üks enneaegu valmistamisele sunnitud vil-i — matkas manalasse Tallinna osakonna ja ÜENÜ juhtivate jõudude peres tuntumaid ja tublimaid noorsoolasi — Harry Hasenbuš.

Lahkunu oli sündind 27. det. 1902. a. ja seega vast astumas küpsemasse meheikkas. Polegi enam kui kümme aastat ühest ÜENÜ-TO peakoosolekust. Ilmus sinna noormees poolkasukas — äge sõmas, julge väljasaatumises. See oli Harry — ÜENÜTO väärika-

maid liikmeid, kes tookord valiti juhatusse ning kellega koos tollest ajast pääle oleme vedanud küll ÜENÜ küll ÜENÜTO vankrit. Jatkus temast siia ja sinna, kui midagi oli teha. Istus keskjuhatuses, asutas spordt keskoimkonda, talitas „Eesti Noorust“, oli tegev Tallinna osak. juhatuses, laulukooris, spordiklubis, rahvatantsijate rühmas. Esitas Eestit Roots, Soomes, Ungaris, Lätis ning igal pool hoogsalt ja väärikalt. Esitas kus vaja Keskjuhatus esitas Tallinna osakonda spordiliitudes. Oli kuj vaja reporteriks, ehk jälle kusagil vahekohtunikuks.

Oleks praegu Harry liikund siin, liikund säääl haarand, tõmmand, lükand praegugi vankrit endisel tuntud rajal — ent ei pida-nud see olema nii — kurja tuberkli kurjad pisilased vedasid ta eluvankri vara kõr-vale teelt — viitsid ta koju jäädavalt meie hulgast.

9. augustil puistasime lilli ta hauale.

Mälestas ema oma ainust last — leinas Keskjuhatus ja Tallinna osakond, saatsid lau-luga maamulda oma ületamatu ja armasta-matu sõbra Tallinna noorsoolased ja laulu-koor.

Mälestame sind hingeline kaastööline — olgu sulle kerge su kodulinna muld!

R. Inland.

Neile, kes mõtlevad minna Soome.

ÜENÜ Keskjuhatusel on viimasel ajal nii noorsoolaste kui ka teiste noorte ridadest tulnud järelküsimisi soome rahvällikooli olu-de kohta.

Vastates siinkohal soome rahvällikoolidesse minna soovijajle kui ka neile, kel niisugused soovid veel kujunemas, juhiksime kõigi lugu-peetud noorte ja noorsoolaste tähelepanu asia-olule, et meil Eestis kaks rahvällikooli ole-mas, kelle töökava soome omadest palju ei erine. Enne kui minna välismaisele enesearen-dusmatkale, peaks kõigil olema selge, kas ehk soovitavaid kogemusi ei saaks koduski. Nii Kunda kui ka Harju (Harju maavalitsus) rah-vällikoolide juhatused annavad siin häälmeelel tarvilikke seletusi.

Muidugi meil keeleoskuse tõttu domineeriva-te suurte tööstusriikide (saksa, inglise, ameeri-ka) kultuurimõjude tasakaalustamiseks poleks sugugi halb kui meie noorpõlvele ava-neks võimalusi tutvuneda agrariilmeliste põh-jamaade (Inglismaal 9/10, Saksamaal 2/3 — Soomes vaid viiendik elanikkonnast linna-des) jõukohasemalt väljakujunenud kultuurelu ja traditsioonidega ja selles suhtes võiks osav jälgija peale rahvällikooli tarkuste soomes õppida mõndagi. Kui ta vajd Soome asub selle sihiga ning on selle jälgimise võimeline.

Kuna ka soomlased omalt poolt loodavad niisugusel õpilasvahetusel hõimusedemete ja ka rahvällikooli töö elustamisest, tuleks soovida, et soome sõitjad poleks liiga noored, tunnek-sid kodumaadki kõikikülgselt hästi ning suu-daksid kodumaad võõrsil esitada küllalt vää-rikalt. Ka keeleõpimise, kirjandusega tutvumi-se ja muu edukama kaasaelamise seisukohalt oleks tähtis, et soome sõitjajl oleks enam kui algkooli haridus.

Seni on soomes eesti õpilasjle näidatud üli-hääd vastutulekut (viimaseil aastajl on eestla-si olnud viies rahvällikoolis) ja soome praegu-se rahakursi tõttu elu seal eestlasile võrdlemi-si soodne ning on käesoleval aastalgi loota sealist lahket vastutulekut. Vaata ka E. N. nr. 8/9 1931.

ÜENÜ Keskjuhatus täidab siin meeleldi va-hetallitaja ja nõuandja osa kui selle soovijad ühtlasi teatavad oma vanaduse, eelariduse, täpse päritolukoha ja varandusliku seisukor-ra; kelle kulul ja toetusel ja millise organi-satsiooni soovitusel matk mõeldud; millised alad (põllumajandus, majapidamine, kirjanduse muusika, noorsootöö, sport) eriti huvitavad (Soomes 50 eriilmelise rahvällikooli) ja mil-lisel sihil õppematk kavatsetud. Mark vastuse jaoks panna kaasa.

A. M.

Moodsate tantsude kursused

H. Küttim

Dipl. tantsuõp.

Tallinn, Vene tän. 20. Telefon 428-96.

Olen välismaa õppereisult **London, Pariis, Berlin** tagasi jõudnud sügishooaja uudistega.

Tantsu-maailmameistri **VICTOR SILVESTER**'i stiil ja sammud.

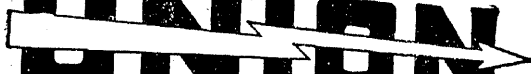
Kursused vilunud õppejõudude juhatusel üle kogu riigi

ÜENÜ osakondadele hinnaalandus.

Kursuse kava algajale kergelt kätte õpitav.

Noored, tarvitage ise ja õhutage teisi
tarvitama kodumaa saadusi!

Kandke jalanõusid

UNION

Need on läbimüügi poolest esimesel
kohal, mis tingitud kauba kaunidusest,
vastupidavusest ja odavast hinnast

ETA

TELLIMIS-HIND:

Aastaks kr. 1.50
pooleks aastaks „ 1.—
veerand aastaks „ 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1 lehekülge . . . kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 15.—
1/4 lehekülge . . . „ 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4 TELEFON 429-77

Vast. ja tegev toimetaja **Aug. Meikop**. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus.
Toimetus: Eduard Riisman ja Juhan Jaik.

Hind 20 senti.

„ESTOTRÜKK“, Tallinn, S. Karja 8.